

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Realizace česko-slovenské přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionu Bílé-
Biele Karpaty

Realization of the Czech-Slovak Cross-Border Cooperation in the Euroregion
Bílé-Biele Karpaty

Student:	Lenka Vaculíková
Vedoucí bakalářské práce:	Ing. Lukáš Melecký

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Lenka Vaculíková**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210R004 Eurospráva

Specializace: 00 Eurospráva

Téma: Realizace česko-slovenské přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionu
Bílé-Biele Karpaty
Realization of the Czech-Slovak Cross-Border Cooperation in the
Euroregion Bílé-Biele Karpaty

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Přeshraniční spolupráce a úloha euroregionů v podmínkách EU
  3. Socio-ekonomická analýza Euroregionu Bílé-Biele Karpaty
  4. Realizace a využití strukturální pomoci EU v české části Euroregionu Bílé-Biele Karpaty
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratek
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony: Úvod do problematiky*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 75 s. ISBN 978-80-86754-78-9.
- MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR a MINISTERSTVO PODOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJE VIDIEKA SR. *Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007–2013*. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoje vidieka SR, 2007. 85 s.

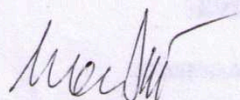

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

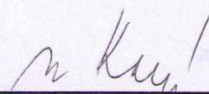
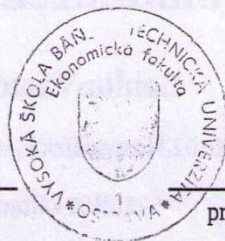
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lukáš Melecký**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a ostatní materiály, z nichž jsem při přípravě práce čerpala, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury. Přílohy 4, 5, 7 jsem vytvořila samostatně. Zbylé přílohy, dané mi k dispozici, jsem převzala a samostatně doplnila.

V Ostravě dne 10. května 2013

.....*Lenka Vaculíková*.....
Lenka Vaculíková

Touto cestou bych chtěla poděkovat mému vedoucímu p. Ing. Lukáši Meleckému za odbornou pomoc a věnovaný čas při tvorbě bakalářské práce. Dále bych chtěla velmi poděkovat p. Ing. Soně Hustákové, ředitelce Regionu Bílé Karpaty se sídlem ve Zlíně, která mi umožnila přístup k interním materiálům týkajících se fungování samotného euroregionu.

Obsah

1	Úvod	6
2	Přeshraniční spolupráce a úloha euroregionů v podmínkách EU	8
2.1	Teoretická východiska evropské územní spolupráce.....	8
2.1.1	Vymezení pojmu hranice a její vliv na příhraniční oblasti.....	8
2.1.2	Formy územní spolupráce v EU	9
2.2	Přeshraniční spolupráce a její charakteristika v EU	10
2.2.1	Historický vývoj utváření přeshraniční spolupráce	11
2.2.2	Právní zakotvení přeshraniční spolupráce v evropském integračním procesu	12
2.2.3	Programy přeshraniční spolupráce v podmínkách EU	13
2.3	Pojetí euroregionů v Evropě	16
2.3.1	Základní charakteristika euroregionu	16
2.3.2	Historie utváření euroregionů v podmínkách EU.....	17
2.3.3	Organizační struktura a právní postavení euroregionů.....	19
2.4	Euroregiony v České republice.....	21
2.4.1	Utváření přeshraniční spolupráce v podmínkách ČR.....	21
2.4.2	Rozdělení a základní charakteristika euroregionů v ČR	22
3	Socio-ekonomická analýza Euroregionu Bílé-Biele Karpaty	24
3.1	Euroregion Bílé-Biele Karpaty	24
3.1.1	Základní charakteristika euroregionu	24
3.1.2	Historické souvislosti utváření euroregionu	25
3.1.3	Institucionální rámec euroregionu	26
3.2	Situační analýza Zlínského kraje	28
3.2.1	Administrativní charakteristika	28
3.2.2	Demografická struktura	29
3.2.3	Hospodářství.....	31

3.2.4	Trh práce.....	32
3.2.5	Konkurenceschopnost kraje.....	33
3.3	Situační analýza Trenčianského kraje.....	36
3.3.1	Administrativní charakteristika	36
3.3.2	Demografická struktura	37
3.3.3	Hospodářství.....	38
3.3.4	Trh práce.....	40
3.3.5	Konkurenceschopnost kraje.....	41
3.4	Klíčové disparity krajů a srovnání na základě SWOT analýzy	42
3.4.1	Identifikace klíčových disparit	42
3.4.2	SWOT analýza krajů	45
4	Realizace a využití strukturální pomoci EU v české části Euroregionu Bílé-Biele Karpaty.....	48
4.1	Operační program přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika v programovacím období 2007 – 2013	48
4.1.1	Identifikace operačního programu.....	48
4.1.2	Čerpání finančních prostředků v rámci OPPI SR-ČR	50
4.2	Rámec strukturální pomoci EU v ER BBK	52
4.2.1	Identifikace společného programového dokumentu ER BBK	53
4.2.2	Implementace Společného programového dokumentu.....	55
4.2.3	Role ER BBK v projektovém řízení.....	56
4.3	Vyhodnocení dosavadního využití pomoci EU na území Euroregionu Bílé Karpaty.....	57
4.3.1	Přehled projektů.....	57
4.3.2	Finanční přehled	60
4.3.3	Přehled naplnění priorit	61
5	Závěr	62
	Seznam zdrojů	64

Seznam zkratek.....	71
Seznam grafů	
Seznam obrázků	
Seznam tabulek	
Prohlášení o využití bakalářské práce	
Seznam příloh	

1 Úvod

Letošní udělení Nobelovy ceny za mír Evropské unii lze brát jako symbolický krok k podtržení již tak velkého významu a moci tohoto integračního uskupení, které během několik dekad přineslo radikální a mnohdy velmi postřehnutelné změny v Evropě a přispělo tak k rozvoji kontinentu v míru a směrem k prosperitě. Postupné „prohlubování a rozšiřování“ v mnoha oblastech vyústilo až v odbourání hranic a usnadnění přesunu obyvatel téměř napříč celým Evropským kontinentem. Avšak ani Schengenská dohoda sama neopomíná důležitost hranic v oblasti státnosti, národního povědomí a faktu, že je potřeba rozvíjet příhraniční regiony, které trpí svou polohou a mnohdy jsou velmi přehlíženy. Význam hranic se tedy nepochybně stále mění, a proto není divu, že dochází k nárůstu aktivit přeshraniční spolupráce.

Existence euroregionů umocňuje snahu Evropské unie pomoci těmto periferním oblastem skrze politiku soudržnosti, která prostřednictvím strukturálních fondů vyčleňuje finanční zdroje na konvergenci těchto regionů k vysoce vyspělým oblastem. Uvádí se, že v rámci „Evropy regionů“ lze najít téměř 180 těchto přeshraničních struktur, přičemž jen v České republice je jich evidováno 13. Mezi nejmladší takto vzniklé uskupení v naší zemi patří i Euroregion Bílé – Biele Karpaty, na který se bakalářská práce zaměřuje.

Cílem bakalářské práce je na příkladu Euroregionu Bílé-Biele Karpaty (dále ER BBK) demonstrovat podstatu a efektivnost přeshraniční spolupráce v EU. Jako **specifický cíl** bylo stanoveno prokázání anebo vyvrácení následujících hypotéz:

1. existence ER BBK pomáhá snižovat disparity mezi Zlínským a Trenčianskym krajem, pokud nějaké lze identifikovat,
2. existence ER BBK podněcuje vzájemnou konvergenci krajů k průměru EU 27, má vliv na jejich rozvoj, což se promítá také do SWOT analýzy krajů.

Důvodem výběru tohoto tématu bakalářské práce byla snaha využít zájem o regionální politiku EU a srovnat nabyté zkušenosti v této oblasti během studia s chodem v praxi. Dále zasazení práce mělo být lokalizované v regionu, ve kterém mám své kořeny a důvěrně jej znám. Zlínský kraj je region protkaný tradicemi, kulturními akcemi a především je velmi kladně hodnocena otevřenost a pohostinnost místních lidí nejen co se týče vinných sklípků, avšak i on v sobě skrývá negativní stránky v podobě nízké nabídky pracovních možností a mzdového ohodnocení v porovnání s ostatními kraji České republiky.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. Po úvodu následuje **teoretická část** zaměřena na představení základních pojmů, které je nutné znát pro pochopení dalšího kontextu. Dále následuje uvedení podstaty přeshraniční spolupráce, na kterou navazují euroregiony jako nositelé této formy spolupráce. Dochází k zhodnocení jejich situace jak v Evropě, tak i v našem státě.

V rámci **třetí kapitoly** dostává prostor jednak charakteristika vybraného euroregionu, také ale i situační analýza obou krajů, jenž dohromady tvoří území Euroregionu Bílé-Bíle Karpaty. Snahou bylo vypíchnout typické oblasti socio-ekonomické analýzy, použít shodné ukazatele, které by mohly být využity pro následnou komparaci a na základě, kterých by šlo vyvodit odlišnosti a shodné rysy krajů.

Čtvrtá kapitola je zaměřená spíše praktickým směrem, nalezneme v ní část věnovanou Operačnímu programu přeshraniční spolupráce Slovenské republiky a České republiky, ve které je zhodnoceno dosavadní čerpání finančních prostředků v rámci tohoto operačního programu a je zde vyzdvíženo postavení Zlínského kraje v této oblasti. Druhá část je zaměřena na vyhodnocení pomoci EU na území ER BBK, přiblížení procesu realizace projektů a finančnímu přehledu.

V průběhu vypracování teoretické části práce se velmi dobře pracovalo s literaturou vzhledem k tomu, že k tomuto tématu existuje nepřehledné množství velmi kvalitních publikací. Pro vypracování analýz byly využity možnosti národních statistických úřadů, kde je vhodné vyzdvihnout velmi propracovanou činnost Českého statistického úřadu, který vykazuje velké množství dat za jednotlivé časové řady. Spolupráce se Štatistickým úradom Slovenskej republiky byla komplikovanější, mnohdy byl velký nedostatek dat. Samotný ER BBK mi umožnil přístup k materiálům a datům pro vypracování praktické části, mnohdy komunikace nebyla jednoduchá, avšak jsem velmi vděčná, že mi umožnily získat tyto zkušenosti a i tahle spolupráce byla velkým přínosem.

2 Přeshraniční spolupráce a úloha euroregionů v podmínkách EU

2.1 Teoretická východiska evropské územní spolupráce

Definice hranice, příhraničního regionu a územní spolupráce jsou výchozí pojmy nutné pro pochopení další logiky a problematiky, a proto jim bude v následujících odstavcích věnována pozornost.

2.1.1 Vymezení pojmu hranice a její vliv na příhraniční oblasti

Utváření politických **hranic** lze z hlediska vývoje řadit k dlouhodobým procesům. Od prvních zmínek až do současnosti došlo k proměně role a chápání samotného pojmu, avšak nelze popírat, že ve většině případů byly hranice považovány za hlavní důvod sporů mezi státy. *Hranice je považována za dělící linii mezi státními útvary, ale-i náboženskými, kulturními, sociálními a s dalšími s prostorem spojenými fenomény¹.*

Z pohledu množství a proměny hranic je Evropa dynamickým kontinentem, stejně jako samotný proces vývoje evropské integrace. Konec 20. Století a počátek 21. století sebou přinesly geo-politické změny, které vyústily ve vznik nových státních útvarů. Nejstarší státní hranici v Evropské unii bychom našly na Pyrenejském poloostrově a to španělsko-portugalskou hranici. Nejmladší stát Evropy - Kosovo², který má status potenciální země Evropské unie, vytváří nejnověji utvořenou státní hranici³. Největší otřes v chápání evropských státních hranic přineslo prohloubení integračního procesu zavedením tzv. *Schengenského prostoru*, kdy došlo ke zrušení celních kontrol na hranicích a do popředí se dostalo pojetí vnitřních a vnějších hranic integračního celku.

Existuje několik členění státních hranic na základě různých aspektů. Základní rozdělení tvoří hranice **orografické a geometrické**. Zkoumá se, zda hranice byly dány přírodou a jsou zcela přirozené, anebo zda je jejich vznik výsledkem lidské činnosti⁴. Podle

---

¹ZICH, František. *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. II., Sborník podkladových studií*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2005. 206 s. ISBN 80-7044-721-4.

²V roce 2008 vyhlásil Kosovský stát nezávislost na Srbsku. Úplnou nezávislost získal tento stát v červenci roku 2012 i přesto, že jeho status není uznán všemi státy.

³NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 65 s. ISBN 987-80-86754-78-9.

⁴SOVINSKÝ, Jaroslav. *Státní hranice Československa a České republiky*. Praha: Spolek českých právníků Všeherd, 2005. 310 s. ISBN 80-85305-42-9.

ekonomické vyspělosti států determinované makroekonomickými ukazateli dělíme hraniční linie mezi sousedními státy jako **symetrické** a **asymetrické**. Velmi důležitým faktorem ovlivňující příhraniční prostředí a samotnou bezpečnost státu je propustnost hranice a počet hraničních přechodů. Propustnost člení hranici na **otevřenou**, **částečně otevřenou** a **uzavřenou**⁵. Otázka nejvíce vhodné formy hranice je sporná a nelze ji jednoznačně určit.

K nejvýraznějším **funkcím** hranic patří funkce bariéry před vnějším nebezpečím a ochrana národní identity. Hranice vytvářejí tzv. **hraniční efekt**, tedy vliv či dopad existence této linie na příhraniční prostor.

V literatuře nelze najít jednotnou definici pro **příhraniční region**. Důvodem je fakt, že každá vědní disciplína klade důraz na jiné kritéria vymezující tuto oblast a není v jejich zájmu přebírat závěry z jiných oblastí⁶. Podle Jeřábka⁷ lze příhraniční prostor považovat jako: „ *Větší či menší příhraniční administrativní území, která většinou přímo sousedí se státní hranicí.*“ Z charakteristického hlediska se jedná o oblast, která má nevhodnou lokalizaci a je poměrně vzdálená od ekonomicky vyspělých center. Demografické kritérium se vyznačuje odlivem mladší generace z těchto oblastí. Nalezneme zde povětšinou vysokou míru nezaměstnanosti a nízký hospodářský potenciál. Všechny tyto faktory přispívají k tomu, že jsou tyto oblasti nazývané **periferními a zaostalými**.

2.1.2 Formy územní spolupráce v EU

Evropská územní spolupráce je uskutečňována na **nadnárodní, meziregionální a přeshraniční úrovni**.

Nadnárodní spolupráce představuje kooperaci členských států sdružených do geograficky si blízkých zón. V současnosti máme 13 nadnárodních programů, které zachycuje příloha č. 1. Tyto programy jsou řízeny příslušnými řídicími výbory, přičemž každý členský stát má v dané oblasti své zastoupení. Programy se zabývají otázkou problémů přesahující rámec státní hranice, a jejíž řešení vyžaduje společný postup více států. Jedná se například o problematiku znečištění vody a ovzduší, zlepšení dopravní a telekomunikační

---

⁵ZICH, František, ref. 1.

⁶TAMTÉŽ.

⁷JEŘÁBEK, M., J. DOKOUPIL, T. HAVLÍČEK et al. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, nakladatelství AV ČR, 2004. 296 s. ISBN 80-200-1051-3. 62 s.

infrastruktury či oblast energetiky a vědy⁸. Českou republiku bychom našli v oblasti tzv. Central Europe – tedy Střední Evropa - spolu s dalšími 8 zeměmi⁹.

Meziregionální spolupráce je tvořena všemi regiony EU, včetně nečlenských zemí jako jsou Norsko a Švýcarsko, které se chtějí podílet na některých projektech této spolupráce. Mezi cíle této spolupráce lze zahrnout ekologickou oblast, v rámci které státy vyvíjí snahu o rozšíření zeleně ve městech anebo snahu zvýšit energetickou účinnost¹⁰. Určitým impulsem je taky postoj *Evropské komise*, která vyjadřuje podporu předávání zkušeností a praktik mezi subjekty této spolupráce¹¹. Velmi často je do této formy zahrnut tzv. **twinning**. Jedná se o partnerskou spolupráci uzavíranou mezi městy a obci, popřípadě mezi vyššími územně správními celky. Podle odhadů bylo v roce 2010 uzavřeno celkem 33 tisíc twinningových partnerství, které byly financovány mimo jiné z unijního programu *Evropa pro občany*¹².

Přeshraniční spolupráce zahrnuje okrajové regiony ležící podél státních hranic s cílem snížit účinek hranic jako správní, administrativní a především fyzické překážky ve smyslu společného postupu při řešení určitých problémů týkajících se nejen jednoho státu. Ve většině případů se jedná o bilaterální dohody a stejně jako programovací období je jejich působnost vymezena na 7 let. V současnosti mohou členské státy EU využívat finanční prostředky z 53 programů přeshraniční spolupráce¹³.

2.2 Přeshraniční spolupráce a její charakteristika v EU

V dalších oddílech mé bakalářské práce, v praktických i teoretických, bude již detailněji zaměřena pozornost především jen na jednu formu územní spolupráce – přeshraniční spolupráci, která hraje výraznou roli v mezistátních vztazích.

---

⁸EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL POLICY. *European Territorial Cooperation — Building bridges between people*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011a. 144 s. ISBN: 978-92-79-20900-0.

⁹CENTRAL EUROPE. *What is European central programme* [online]. [cit. 2012-12-11]. Dostupné z: <http://www.central2013.eu/about-central/central-europe-programme/>.

¹⁰EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL POLICY, ref. 8.

¹¹WOKOUN, R., P. MATES, J. KADEŘÁBKOVÁ et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9.

¹²HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2012. 198 s. ISBN 978-80-248-2808-4.

¹³EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL POLICY, ref. 8.

2.2.1 Historický vývoj utváření přeshraniční spolupráce

Konec 2. světové války a poválečné uspořádání světa přineslo nejen první tendence a vize sdružovat se ve větší celky, ale také snahu kooperovat s jinými státy. Jistým způsobem byla hlavním impulsem nedůvěra a „jizvy“ dané poválečnými hrůzami, avšak jak se ukázalo, právě vize mírové, spolupracující a sjednocené Evropy se stala základním pilířem budování nových politických vztahů.

Vznik **přeshraniční spolupráce** lze datovat do doby počátku integrace a není tedy divu, že samotný vývoj výrazně kopíruje jednotlivé integrační vlny a přistoupení, což si můžeme povšimnout také v příloze č. 2. V roce 1950 se objevují **prvotní iniciativy** spolupráce v příhraničních regionech západní a severní Evropy. V oblasti západní Evropy se jednalo především o regiony ležící na německo-francouzské hranici a německo-holandské hranici. Překvapivě dochází k rozvoji těchto tendencí i na severu Evropy mezi státy Norsko, Švédsko a Finsko, jenž nejsou považovány za zakladatelské země evropské integrace a přistoupily později. Již tehdy bylo zřejmé, že k vyřešení některých problémových otázek je zapotřebí úsilí obou stran hranice, a proto docházelo k zakládání **přeshraničních sdružení obcí**¹⁴. Prvními vytýčenými **cíly** regionů přeshraniční spolupráce byly¹⁵:

- zajištění míru,
- zlepšení životního standardu tamního obyvatelstva,
- vyrovnávání se oblastem ležící ve vnitrozemí.

Narůst zájmu a iniciativ způsobil institucionalizaci a zakotvení této spolupráce v rámci mezinárodních dokumentů a smluv. Kromě vlád zúčastněných států se touto problematikou začínají postupně zabývat *Rada Evropy* a *Evropská Komise*¹⁶.

Oživení a nový náboj do přeshraniční spolupráce vnesly 80. a 90. léta 20. století, která byla protkaná historickými milníky. Ráz hranic a obchod v rámci Unie ovlivnilo spuštění *Jednotného vnitřního trhu* spolu se čtyřmi svobodami volného pohybu.

Rozšířením přeshraniční spolupráce do regionů střední a východní Evropy po pádu železné opony vyvstaly na povrch doposud skryté skutečnosti a těžkopádnosti přeshraniční spolupráce. Jak již bylo zmíněno, kolébkou této formy spolupráce je především západní

---

¹⁴JERÁBEK, M., J. DOKOUPIL, T. HAVLÍČEK et al., ref. 7.

¹⁵SEDLÁŘOVÁ, Petra. *Využití vybraných programů přeshraniční spolupráce v České republice* Ostrava, 2008. Diplomová práce. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta.

¹⁶JERÁBEK, M., J. DOKOUPIL, T. HAVLÍČEK et al., ref. 7.

Evropa, která oplývá jinými specifiky a nároky na strukturu spolupráce než tomu bylo u zemí, které přecházely z centrálně plánované ekonomiky na tržní strukturu.

Odlišnosti se nacházejí v těchto sférách¹⁷:

- **ve způsobu vzniku** – západoevropská spolupráce vznikala svévolně, nesystematicky, díky svým vlastním státním počínům, a právě tyto rysy vyústily v nutnost zakotvení této spolupráce i legálně. Naopak spolupráce v postkomunistických zemích probíhala za intervence a dohledu Evropské unie.
- **v právním statutu a legálních kompetencích** – právní status v západní části Evropy se opírá především o multilaterální a bilaterální dohody mezi účastnickými zeměmi a ve velké míře dochází k zapojení regionálních úředníků do institucionálních struktur. Spolupráce v oblasti střední a východní oblasti Evropy byla položena zejména na soukromoprávních úkonech s nízkou úrovní právní legitimacy. O zapojení regionálních reprezentantů nemůžeme vůbec hovořit.
- **ve funkci přeshraničních struktur** – zatímco západoevropské programy jsou z pohledu zájmu a zastoupených oblastí velmi obsáhlé. Střední a východoevropské programy mají užší charakter, zaměřují se na specifické oblasti, které patří k těm méně kontroverzním. Tento fakt je přežitkem z doby čerpání předsvutpní pomoci.

2.2.2 Právní zakotvení přeshraniční spolupráce v evropském integračním procesu

Realizace a fungování přeshraniční spolupráce je zakotveno v různých formách právních dohod a smluv na **státní, regionální a lokální úrovni**¹⁸. Dále se uzavírají podle potřeb **multilaterální a bilaterální dohody**.

Multilaterální dohody a smlouvy slouží především ke stanovení obecných podmínek a cílů spolupráce mezi státními útvary, ve většině případů se počítá s uzavřením bilaterálních smluv vymezující obsah o něco detailněji a konkrétněji. Příkladem takové dohody je *Helsinská smlouva* upravující spolupráci zemí Skandinávie, která byla podepsaná v roce 1962¹⁹.

Výrazným počinem bylo vytvoření dokumentu Rady Evropy *Evropské rámcové úmluvy o přeshraniční spolupráci* známou také jako *Madridská úmluva*, která přinesla zásadní změny a řád ve vymezení přeshraniční spolupráce. Smlouva byla podepsána roku 1980

¹⁷DOČKAL, V., M. CHOVAŇČÍK et al. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový obláček a hrana reality*. Brno: MUNI, 2005. 136 s. ISBN 80-210-3751-2.

¹⁸JERÁBEK, M., J. DOKOUPIL, T. HAVLÍČEK et al., ref. 7.

¹⁹NETOLICKÝ, Václav, ref. 3.

v Madridu 20 signatářskými zeměmi a vešla v platnost roku 1981. Česká republika se připojila až roku 2000²⁰. *Madridská úmluva* nově v článku 2/1 uvádí **definici přeshraniční spolupráce**, pod kterou se rozumí²¹: „*Jakékoliv společně odsouhlasené akce, jejichž cílem je propagovat a podporovat dobré sousedské vztahy mezi územními společenstvími nebo úřady v pravomoci dvou nebo více smluvních stran, jakož i uzavírání jakýchkoliv dohod a smluv, které budou nezbytné pro dosažení uvedených cílů*“.

K volnějšímu uchopení této problematiky přispěl *Dodatkový protokol k Madridské úmluvě* z roku 1995. V článku č.3 protokol předkládá možnost vzniku orgánu přeshraniční spolupráce, který může, ale nemusí mít právní subjektivitu. Aktér tedy může být i orgán, který je součástí určitého územního společenství²².

Přínos Madridské úmluvy, která zdůrazňovala potřebu uzavírat dohody o přeshraniční spolupráci písemně, se odrazil v nárůstu počtu uzavřených **bilaterálních a trilaterálních dohod a smluv**. Jako příklad lze jmenovat *Konvenci Beneluxu*, která vstoupila v platnost roku 1991 či *Německo-holandskou přeshraniční smlouvu* z roku 1993²³.

2.2.3 Programy přeshraniční spolupráce v podmínkách EU

Na počátku 90. let 20. století dochází ke spuštění *Iniciativy Společenství (CIP) INTERREG*, která finančně zastřešovala právě přeshraniční spolupráci.

V následujícím programovém období **1994 – 1999** se tato iniciativa dále nesespecializovala jen na spolupráci přes hranice, ale došlo rozšíření zájmu působení, především kvůli příznivým ohlasům.

Až finanční perspektivista na léta **2000 – 2006** sebou přinesla vyčlenění finančních prostředků pro všechny formy spolupráce za účelem komplexního rozvoje oblastí Společenství jako celku. Architekturu regionální politiky tvořily 4 cíle, 4 iniciativy a 6 finančních nástrojů²⁴. Finanční pokrytí *CIP INTERREG III* poskytl *ERDF* a celkem bylo

---

²⁰NETOLICKÝ, Václav, ref. 3.

²¹ISAP. *Databáze Cesta do Evropské Unie. Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními orgány* [online]. 2011. [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/673c05a558563cf7802566d7002fff15?OpenDocument>.

²²TAMTÉŽ.

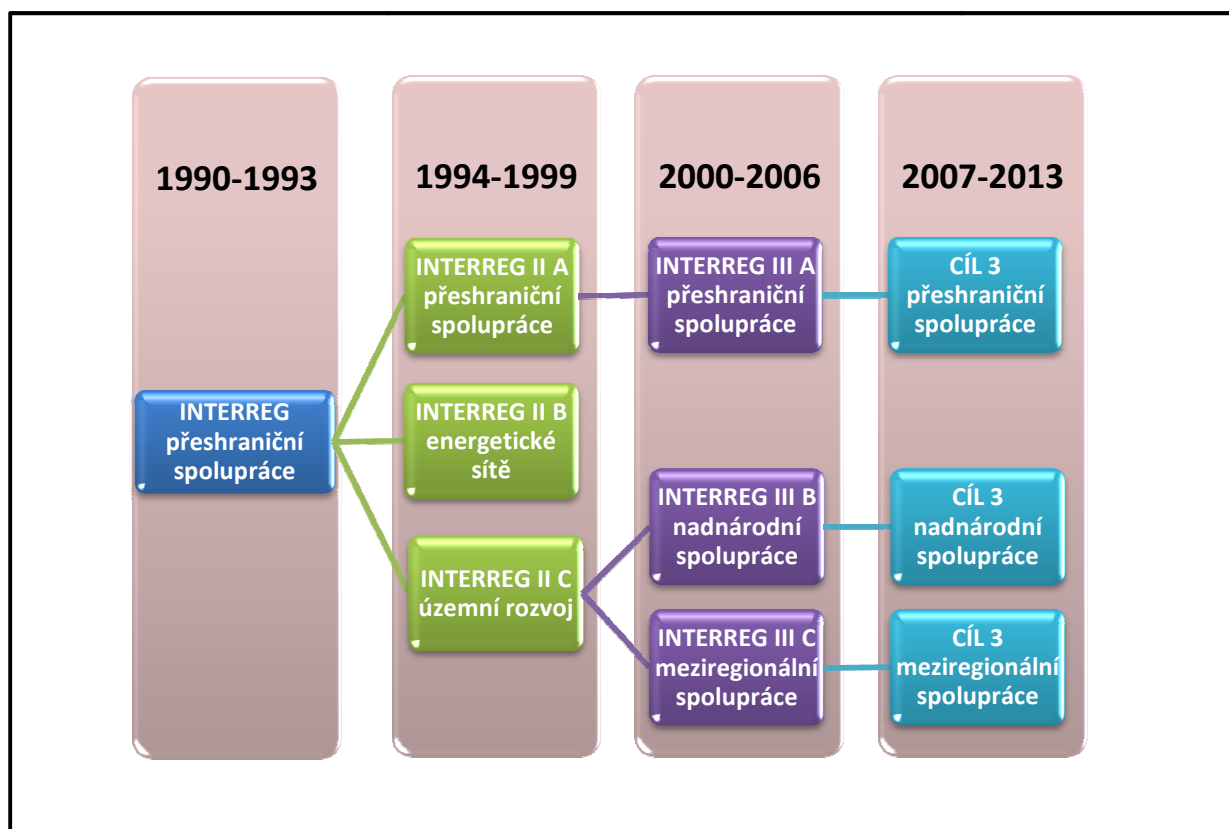
²³NETOLICKÝ, Václav, ref. 3.

²⁴EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion Policy 2007 – 2013. Commentaries and official texts*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 160 s. ISBN 92-79-03805-2.

vyhrazeno pro tyto účely téměř 5 mil. EUR²⁵. Avšak je důležité zmínit, že na financování projektů se nepodílela jen Evropská unie ale také členské státy. Státům, které v této době vedly přístupové jednání, bylo poskytnuto finanční zajištění pro přeshraniční kooperaci z předsvtupní pomoci.

V současném programovacím období **2007 – 2013** byly vytýčeny 3 nové cíle, které zahrnují cíle a iniciativy z předchozího období a pro jejichž pokrytí mají sloužit 3 finanční instrumenty²⁶. Došlo tedy k tomu, že samotná územní spolupráce posílala svůj vliv a získala tak silnější postavení a právní statut. *CIP INTERREG III* byla do tohoto třetího cíle s názvem *Evropská územní spolupráce* včleněna a i nadále obsahuje všechny formy spolupráce. Přeshraniční spolupráce je prováděna prostřednictvím **operačních programů**, které ve velké míře nesou název podle zúčastněných států podél hranic.

Graf 2.1: Schéma znázorňující vývoj Iniciativy Společenství INTERREG v letech 1990 - 2013

Zdroj: CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR, ©2008-2009a; vlastní zpracování

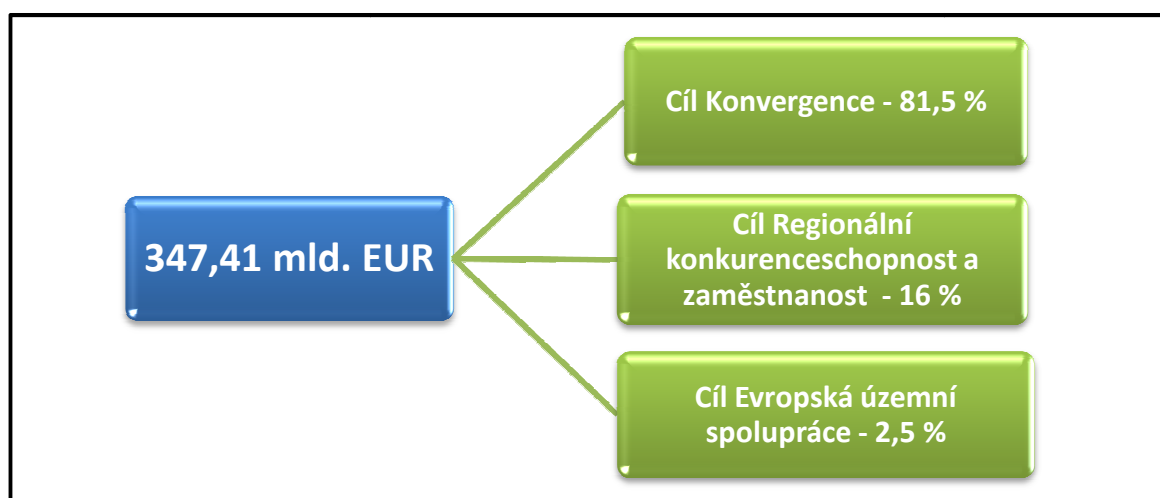
²⁵WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ et al. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 473 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

²⁶ERDF, ESF a Kohezní fond.

Jak si můžeme povšimnout, v porovnání s ostatními cíli je *Evropské územní spolupráci* po finanční stránce věnována malá pozornost a směřuje na něj přibližně 8,7 mld. EUR. Největší objem z tak malé částky plyne právě pro **programy přeshraniční spolupráce** a to 5,6 mld. EUR. Přibližně 1,8 mld. EUR je určeno pro nadnárodní spolupráci a zbytek příspěvků z *ERDF* pro tento cíl tedy 445 mil. EUR získají meziregionální programy²⁷.

Graf 2.2: Rozdělení finančních zdrojů na regionální politiku a politiku soudržnosti v programovacím období 2007 – 2013 podle cílů

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION, 2007; vlastní zpracování²⁸

Nová finanční perspektivita **2014 – 2020** počítá s novými cíly, které jsou navázány na *strategii Evropa 2020*. Dochází také k proměně chápání regionů a vzniká tak nová **kategorizace**²⁹, která dělí regiony na rozvinuté, přechodné (tranzitivní) a méně rozvinuté³⁰. Objem finančních zdrojů, které může kohezní politika přerozdělit, byl oproti předcházejícímu finančnímu období zúžen. Na základě víceletého finančního rámce³¹ cíl *Evropská územní spolupráce* může disponovat s částkou 8,9 mld. EUR, v porovnání s cílem Investice do růstu a zaměstnanosti má tedy slabší pozici.

²⁷EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL POLICY. *European Territorial cooperation. Introduction* [online]. 2007a. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm.

²⁸Peněžní prostředky dosahující částky 347, 41 mld. EUR jsou vyjádřeny v současných cenách. V cenách roku 2004 by se jednalo o částku 308, 1 mld. EUR, která je také velmi často uváděna.

²⁹EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion Policy 2014 – 2020 – Investing in growth and jobs*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011b. 20 s. ISBN 978-92-79-21490-5.

³⁰Hlavním aspektem pro zařazení regionů je ekonomická vyspělost. Rozvinuté regiony jsou takové oblasti, jejichž HDP/obyv. je na úrovni 90 % průměru EU. HDP na obyvatele přechodných regionů se nachází v rozmezí 75 - 90 % průměru EU. Jako méně rozvinuté regiony lze chápat regiony, jejichž HDP na obyvatele je pod 75 % průměru EU a právě proto zůstávají i nadále prioritou pro řízení Kohezní politiky EU.

³¹Schválený 7. – 8. 2. 2013 Evropskou radou.

I nadále se počítá s **operačními programy přeshraniční spolupráce**, pro které je vyhrazeno 6,6 mld. EUR. Na nadnárodní programy by mělo ze zdrojů putovat 1,8 mld. EUR a 0,5 mld. EUR by mělo být rozděleno mezi státy na meziregionální úrovni³².

Graf 2.3: Alokace finančních zdrojů pro kohezní politiku v programovacím období 2014 – 2020 podle cílů

Zdroj: EUROPEAN COUNCIL, 2013; vlastní zpracování³³

2.3 Pojetí euroregionů v Evropě

V kapitole 2.3 bude vymezen pojem euroregion a také vysvětlena podstata vývoje euroregionů v Evropě.

2.3.1 Základní charakteristika euroregionu

Přeshraniční spolupráce je uskutečňována prostřednictvím několika typů přeshraničních struktur, mezi které řadíme mimo jiné pracovní společenství či různé institucionální organizace mající anebo nemající právní formu. Avšak nejvýraznější a nejčastější strukturou jsou **euroregiony**.

Vztah přeshraniční spolupráce a euroregionů vymezují **2 procesy**, které vypovídají o vzájemné podmíněnosti. První proces dokládá, že úspěšné a intenzivní přeshraniční aktivity regionální úrovně, které nebyly uchopeny v rámci některé struktury, mohou vyústit až ve vznik samotného euroregionu. Naopak druhý přístup determinuje prvním krok jako

³²EUROPEAN COUNCIL. *Conclusion. Multiannual financial framework*. [online]. 2013. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/135344.pdf.

³³Částka je uvedena v cenách roku 2011.

vznik euroregionu, který následně může generovat samotnou spolupráci na obou stranách hranice³⁴.

Problematika přeshraniční spolupráce a utváření euroregionů je velmi mladou a dynamickou oblastí, což se odráží i ve formě **definování samotného pojmu**. Jednotnému vymezení brání i fakt, že v Evropě nenalezneme více útvarů mající shodnou strukturu. Podle Netolického³⁵ lze euroregion chápat: „*Jako demokraticky organizované instituce, zaměřené na přeshraniční spolupráci. Jsou základnou pro zpracování strategií, koncepcí a projektů a pro organizování a řešení aktivit přesahující státní hranice.*“ Jiné vymezení přináší samotné euroregiony. Euroregion Šumava³⁶, specifikuje sebe sám jako: „*Formální nástroj pro přeshraniční spolupráci regionálních organizací a obcí spojených případně s partnery ze všech sociálních a hospodářských oblastí.*“ Mnohdy můžeme narazit také na pojem „**euregio**“ a „**evropský region**“, nejedná se tedy o nic jiného, než o možné ekvivalenty pro název euroregion, ke kterému se přiřazuje adjektivum v podobě označení zeměpisné lokalizace.

Za **aktéry spolupráce** v rámci euroregionu lze považovat obce, města, regiony a jiné jednotky územního členění dle země, sdružení obcí, právnické osoby ale také i obchodní komory. Rozhodnutí stát se členem je zcela **dobrovolné**.

Cíle a úkoly euroregionů jsou specifické a ve velké míře jsou ovlivněny potřebami daného území. Šindler a Wahla³⁷ uvádí jako hlavní aspekty euroregionů:

- budování hlubších vztahů se sousedy díky důvěře a lepšímu porozumění,
- odstraňování nevýhod hranic a zejména jejich bariér,
- zlepšování životní úrovně zúčastněných národů.

2.3.2 Historie utváření euroregionů v podmínkách EU

Spolu s vizemi a představami „zakladatelských otců“ EU o integrované Evropě se začaly objevovat tendence o tzv. „Evropě regionů“. Počátky nejstarších struktur lze datovat do 60. let 20. století, kdy se formovaly jednotlivá Evropská společenství.

---

³⁴JEŘÁBEK, M., J. DOKOUPIL, T. HAVLÍČEK et al., ref. 7.

³⁵NETOLICKÝ, Václav, ref. 3., s. 14.

³⁶EUROREGION ŠUMAVA, JIHOZÁPADNÍ ČECHY. *O sdružení* [online]. 2006. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=30&lang=cz&sm=1>.

³⁷ŠINDLER P., A. WAHLA. *Evropská unie v geografickém vzdělávání*. Ostrava: Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity, 1999. 105 s. ISBN 80-7042-780-9.

EUROREGIO

Absolutně **první euroregion** se zrodil na německo-holandské hranici v roce 1958 s názvem *EUREGIO*. Skládal se z oblastí holandského pohraničí zahrnující části provincií Gelderland, Overijssel, a Drenthe a z německých spolkových zemí Severní Porýní – Vestfálsko a Dolní Sasko. Celkově pokrýval oblast o rozloze 13 tisíc km², na které žilo kolem 3,3 milionů obyvatel³⁸.

Obrázek 2.1: Vymezení EUROREGIA na mapě

Zdroj: EUROSURVEILLANCEE [online], 2008; vlastní zpracování

Z **organizačního hlediska** byl tvořen 130 německými a holandskými obcemi, městy a jinými správními obvody. **Valná hromada** je tvořena právě těmito členy a schází se minimálně jednou ročně. Členské územní jednotky vysílají také své zástupce neboli delegáty do **Rady EUREGIO**, která je nejvyšším orgánem a zastává roli tzv. přeshraničního regionálního parlamentu³⁹.

Tento euroregion, jehož název má evokovat anglický název pro evropský region, můžeme považovat za průkopníka v této oblasti. Pro mnohé další regiony se stal jakýmsi výchozím modelem pro výstavbu přeshraniční spolupráce a mnohé čerpaly z jeho nabytých zkušeností. *EUREGIO* se stal také hnací silou Operačních programů pro *INTERREG I, II A, III A*, které byly vybudovány na základě strategií položených právě tímto euroregionem⁴⁰.

³⁸EUREGIO. *Euroregion* [online]. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <http://www.euregio.de/cms/publish/content/showpage.asp?themeid=23>

³⁹TAMTÉŽ.

⁴⁰NETOLICKÝ, Václav, ref. 3.

V 70. letech 20. století se regionální rozvoj dostal do krize, začaly se pomalu dostávat na povrch otázky znečištění životního prostředí, problém nedostatečné infrastruktury a dopravy. Přesto všechno v roce 1963 vznikl v pořadí druhý euroregion s názvem **Rhein-Waal Euroregion**, který byl také situován v německo-holandském pohraničí. Dále následovaly euroregiony ve Skandinávské oblasti, ve státech Beneluxu a na francouzsko-německé hranici⁴¹.

Rozmach euroregionů zasáhl státy střední a východní Evropy s podporou AEHR až v době rozpadu bipolárních vztahů. Nejdříve začaly vznikat struktury na hranicích se starými členskými státy. V případě Estonska se to týkalo hranice s Finskem, Polsko utvářelo tyto struktury na německé hranici, tak jako Česká republika, u které můžeme přiřadit také spolupráci na rakouské hranici. V případě Maďarska a Slovenska se nejprve rozvíjely přeshraniční vztahy s Rakouskem, Slovinsko s Itálií a Bulharsko s Řeckem.

V současnosti se rozvoj takových struktur pro přeshraniční spolupráci zastavil na počtu **180** v jednotlivých částech Evropy.

2.3.3 Organizační struktura a právní postavení euroregionů

Jak již bylo nastíněno každý euroregion má své vlastní organizační schéma a právní status, který nemusí být jednotný pro celé území regionu. Nejčastěji jsou identifikovány tyto 3 typy **právního postavení**⁴²:

- euroregiony bez právní subjektivity (jedná se především o pracovní společenství),
- euroregiony, které jsou založeny na soukromém právu,
- euroregiony, které jsou založeny na veřejném právu.

Euroregiony se v zájmu předávání zkušeností a mnohdy i kvůli peněžním příspěvkům sdružují ve větší celky – na území vlastního státu anebo celoevropsky.

Asociace evropských přeshraničních regionů

Již v 70. letech návrh na spolupráci vyústil ve vznik *Asociace evropských přeshraničních regionů*⁴³, do které se zapojilo 10 příhraničních regionů. Postupem času se k zakládajícím

---

⁴¹EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW. VENICE COMMISSION. *Euroregion as a mechanism for strengthening transfrontier and interregional co-operation opportunities and challenges* [online]. 2010. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: [http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-UDT\(2010\)008-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-UDT(2010)008-e.pdf).

⁴²EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW. VENICE COMMISSION, ref. 41.

⁴³Často se můžeme setkat se zkratkou anglického ekvivalentu této Asociace, tedy AEHR a také se zkratkou vycházející z německého jazyka - AGEH.

regionům připojily další a dnes již můžeme hovořit o tom, že sdružuje a zastupuje **160** evropských regionů⁴⁴. Členství může nabývat několika forem⁴⁵:

- členství umožňující využití volebního práva,
- členství, které nezahrnuje volební právo,
- pozice poradců.

Důležitou pozici *Asociace* vykresluje i blízká kooperace s *hlavními institucemi EU, Radou Evropy* a s *Radou evropských obcí a regionů*, zkráceně CEMR.

Organizační struktura obsahuje následující složky⁴⁶:

- **Valné shromáždění** - je považováno za nejvyšší orgán. Jeho hlavní úkoly jsou přijímání a vylučování členů *Asociace*, volení předsedy a členů výkonného výboru a také stanovuje výši členských poplatků.
- **Výkonný výbor** – členové jsou voleni na období 2 let. Jménem *Asociace* tento výbor spolupracuje s významnými institucemi a také jmenuje představitele pozice Generálního sekretáře.
- **Generální sekretář** – zastupuje *Asociaci*.

Konzultativní rada euroregionů visegrádských zemí

Velmi dobré vztahy a blízká kooperace mezi zeměmi *Visegrádské čtyřky*⁴⁷ zasáhly také oblast přeshraniční spolupráce založením *Konzultativní rady euroregionů visegrádských zemí* (dále též *Rada*) roku 2004. Na vzniku se podílelo 16 euroregionů ze všech 4 zemí, přičemž za hlavního iniciátora byl považován Euroregion Váh-Dunaj-Ipel⁴⁸.

Mezi hlavní orgány *Rady* patří⁴⁹:

- **Předsednictvo** - členy jsou zástupci všech zúčastněných euroregionů,
- **Předseda** - je volen předsednictvím a jeho funkční období je 1 rok,
- **Výbory**,
- **Sekretariát** - má v kompetenci administrativní vedení *Rady* a jeho sídlo je vždy na stejném území, odkud pochází předseda.

⁴⁴BRANDA, P. Euroregiony: *Mosty přes hranice. Informační publikace*. Liberec: Euroregion Nisa, 2003.

⁴⁵NETOLICKÝ, Václav, ref. 3.

⁴⁶AEBR. *Organisation of AEBR* [online]. ©2010b [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: <http://www.aebr.eu/en/profile/organisation.php>.

⁴⁷Tvořena státy - Polsko, Česká republika, Slovenská republika a Maďarsko.

⁴⁸EUROREGION SILESIA. *Konzultativní rada euroregionů visegrádských zemí* [online]. 2004 - 2012. [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-V4

⁴⁹NETOLICKÝ, Václav, ref. 3.

2.4 Euroregiony v České republice

V následující části bude zmíněna situace euroregionů v České republice. Bohužel v požadovaném rozsahu nebylo možné představit všechny euroregiony na našem území v dostatečném měřítku.

2.4.1 Utváření přeshraniční spolupráce v podmínkách ČR

První kroky směrem ke kooperaci mezi zeměmi sdílející společné hranice Česká republika začala podnikat v době, pro kterou byla typická transformace a privatizace. Otevření se světu podnítilo naši zemi k navázání kontaktu nejprve na **německo-české hranici**. Prvotní úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat a postupně došlo k rozvíjení přeshraničních struktur i na zbylých hranicích.

Ještě před samotným vstupem měla Česká republika spolu s dalšími kandidátskými zeměmi možnost čerpat peněžní prostředky v rámci programu *PHARE CBC*, což byla specifická forma programu předvstupní pomoci *PHARE*⁵⁰. Program byl v naší zemi zahájen roku 1994 a trval až do oficiálního vstupu České republiky do EU, samozřejmě i po tomto datu pomoc dobíhala a oficiálně byla ukončena roku 2006⁵¹. Uvádí se, že během let 1994 – 1999 tento program poskytl ČR téměř 6 miliard korun⁵².

Vstupem do EU 1.4 2005 se nám otevřela možnost čerpat peněžní prostředky z *CIP INTERREG III A*. Ve většině případů došlo k souladu programů na obou stranách hranice, což bylo jistě velmi pozitivním rysem. Na našem území došlo k uzavření **3 programů** vymežující hranice České republiky se sousedním státem – *INTERREG III A Česko-Rakousko, Česko-Polsko a Česko-Slovensko*. Nejdelší hranice s Německem byla rozdělena do **2 programů** – *INTERREG III A Česko-Bavorsko a Česko-Sasko*. Objem peněžních prostředků přidělených v rámci tohoto typu spolupráce pro ČR v letech 2004 – 2006 se vyšplhal na 55 mil. EUR⁵³.

V programovacím období **2007 – 2013** hovoříme především o **operačních programech přeshraniční spolupráce**.

---

⁵⁰Jak sám anglický název napovídá, program *PHARE* byl především určen pro země Polsko a Maďarsko, které představovaly pro EU velké „lákadlo“ v podobě velkého nenasyceného trhu. Postupně byla tato pomoc přesunuta i na zbylé kandidátské země včetně ČR.

⁵¹STRUKTURÁLNÍ FONDY. *INTERREG IIA ČR-Bavorsko* [online]. [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi/Interreg-IIIA-CR-Bavorsko>.

⁵²MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Nová regionální politika*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Dada, a.s., 2002. 91 s. ISBN 80-903064-1-1.

⁵³DOČKAL, V., M. CHOVANČÍK et al, ref. 17.

Počet těchto struktur v ČR zůstal zachován, jen došlo k částečnému přejmenování⁵⁴:

- *OP Rakousko – Česká republika,*
- *OP Česká republika – Polská republika,*
- *OP Slovenská republika – Česká republika,*
- *OP Bavorsko – Česká republika,*
- *OP Sasko – Česká republika.*

Grafické znázornění OPPS v České republice přináší příloha č. 3. Evropská unie pro toto období přidělila České republice pro programy na přeshraniční úrovni sumu 351 mil. EUR⁵⁵.

V případě České republiky se projevily tyto programy jako funkční a počítá se tedy se zachováním stávajících **pěti operačních programů**⁵⁶.

2.4.2 Rozdělení a základní charakteristika euroregionů v ČR

Na území Česka se nachází **13 euroregionů** vznikající postupně mezi lety 1991 – 2002. Nejstarším euroregionem je Nisa⁵⁷ ležící na česko-polsko-německé hranici. Naopak za benjamínka v této oblasti lze považovat euroregion Silva-Nortica, jenž spojuje národnost českou s rakouskou.

Ve většině případů hovoříme o spolupráci na základě bilaterálního stupně, v rámci euroregionu jsou tedy zastoupeny subjekty z české strany a ze strany jednoho sousedního státu. Výjimku tvoří Euroregion Nisa, Šumava, Beskydy a Pomoraví. Jelikož se jedná o trilaterální spolupráci, schůze mají rotační charakter a státy se střídají podle předem dohodnutých podmínek.

Příloha č. 4 a 5 obsahuje výčet euroregionů doplněný o specifická kritéria. Rozlohou největším euroregionem na našem území je Euroregion Nisa. Ovšem podle kritéria počtu obyvatel bychom na špici srovnání našli Euroregion Pomoraví. Jde tedy vidět, že se tyto kritéria navzájem nepodněcují a nejsou v souladu.

---

⁵⁴Název OP zdůrazňuje význam řídicího orgánu, který rozhoduje a také spravuje alokaci prostředků, a koordinačního orgánu. ČR je řídicím orgánem pouze v případě OP ČR – Polsko a tudíž je uvedena jako první stát. Ve zbylých 4 OP je v pozici koordinačního orgánu.

⁵⁵MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

⁵⁶MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020 - Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012. 95 s.

⁵⁷Název Euroregionu ve všech partnerských zemích je Nisa/Neisse/Nysa.

Euroregiony jako celek jsou tvořeny okresy, obcemi a městy a členskými organizacemi. Euroregion Glacensis se vyznačuje největším množstvím zastoupených okresů, které spadají do 3 krajů – Královéhradeckého, Pardubického a Olomouckého. Každý euroregion má stanovenou svou vlastní organizační strukturu a sídelní město, které ne vždy koresponduje s největší aglomerací v dané oblasti jako je tomu např. u Euroregionu Labe. Zatímco sídlo je lokalizováno v Ústí nad Labem, největší aglomerací patřící do tohoto euroregionu jsou německé Drážďany. Vyobrazení všech euroregionů na mapě můžeme nalézt v příloze č. 6.

3 Socio-ekonomická analýza Euroregionu Bílé-Biele Karpaty

3.1 Euroregion Bílé-Biele Karpaty

V následujících kapitolách jsou nastíněny především podněty, které vedly k založení vybraného euroregionu. Ke komplexnímu vypracování této části byly využity webové stránky národních sdružení euroregionu a publikace o samotném Euroregionu Bílé-Biele Karpaty (dále jen ER BBK).

3.1.1 Základní charakteristika euroregionu

Malebné **území euroregionu**, jehož osou je pásmo Bílých a Bielych Karpat spadajících do oblasti západních Karpat a jenž ohraničují řeky Morava a Váh, je bohaté na přírodní krásy, za které hovoří naleziště vzácných orchidejí v pohraničních oblastech či množství Chráněných krajinných oblastí. Euroregion se stal životem několika osobností s přeshraničním významem – J. A. Komenského, T. Bati, M. R. Štefánika a jiných. Lze také tvrdit, že se vyznačuje vhodnou geografickou polohou spojující Evropu napříč a je tedy hojně využívanou **tranzitní oblastí**.

Oblast euroregionu je tvořena českou a slovenskou částí a obě části korespondují vyšším administrativním celkům – **Zlínskému kraji a Trenčianskemu kraji**. Délka společné hranice se odhaduje na 120 km⁵⁸. Jednotlivé oblasti ER BBK se vyznačují následujícími územními atributy:

- **Česká část** - s názvem **Region Bílé Karpaty** je situovaná v jihovýchodní části České republiky, hraničí se 3 samosprávnými celky na úrovni NUTS 3 a to Moravskoslezským, Olomouckým a Jihomoravským krajem. Krajským městem je Zlín.
- **Slovenská část** - známá také pod označením **Región Biele Karpaty** se nachází v severozápadní části Slovenské republiky s krajským centrem Trenčín. Sousedícími kraji jsou Trnavský kraj, Nitrianský kraj, Banskobystrický kraj a Žilinský kraj na severu.

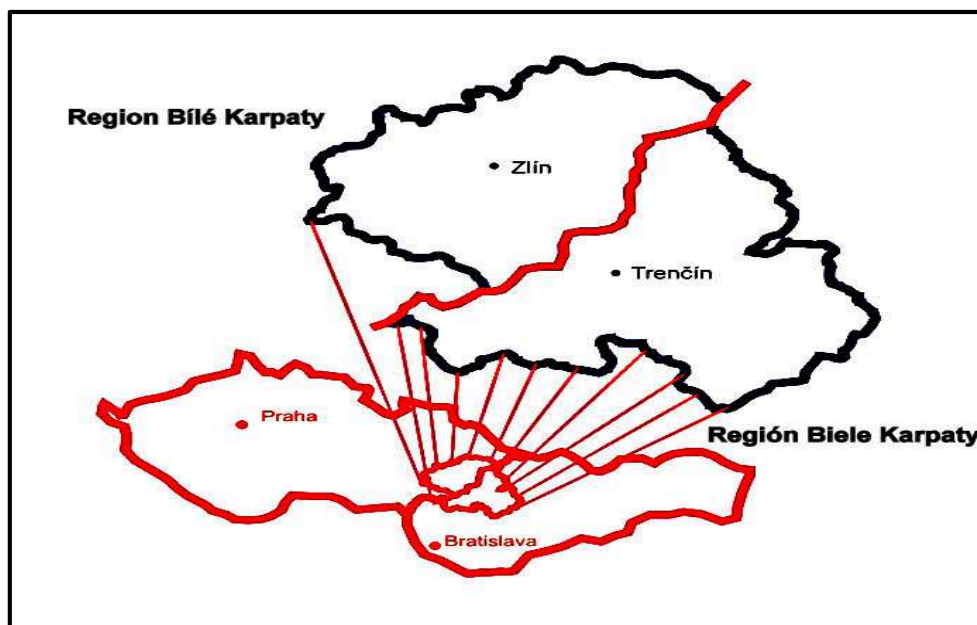
---

⁵⁸EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY. *Uplné znenie Spoločného programového dokumentu ER BBK o cezhraničnej spolupráci na roky 2007 - 2013* [online]. ©2009c [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: http://www.erbbk.sk/main.php?f=_subory/subory/plne-znenie.php.

K roku 2009 se mnou vybraný euroregion rozprostíral na rozloze kolem **8500 km²** s počtem obyvatel **1190 tisíc⁵⁹**. Průměrná hustota obyvatel je **141 obyv./km²**, překvapivě tedy přesahuje průměrnou hustotu obou států.

Obrázek 3.1: Vymezení Euroregionu Bílé-Biele Karpaty

Zdroj: AEBC [online], ©2010c; vlastní zpracování

3.1.2 Historické souvislosti utváření euroregionu

Proces utváření euroregionu můžeme rozdělit do **3 etap**, kdy postupně docházelo ke sladění rozdílných vizí nejen o právní formě, ale také se musely vyřešit otázky nesourodé státní správy a legislativy. Časový interval tohoto procesu byly pouhé **3 měsíce** a probíhal následovně:

- 1) **První setkání** se uskutečnilo na slovenské půdě v **červenci 1999** v Trenčíně, na kterém se rozhodlo, že euroregion vznikne na bázi přeshraničního spolku s jasně definovanými prioritami, územním vymezením a s pracovním názvem Euroregion Bílé-Biele Karpaty.
- 2) V hojnějším počtu se již konalo **druhé setkání** ve Zlíně **září roku 1999**. Česká strana přišla s návrhem postavit euroregion na bázi fungující samosprávy, avšak Slováci vyslovili zájem vytvořit sdružení právnických osob, které by zahrnovalo partnery z podnikatelské sféry, veřejné správy a nevládního sektoru.

⁵⁹HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al. *Euroregion Bílé-Biele Karpaty – zkušenosti a budoucnost cezhraničnej spolupráce*. Trenčín: Región Biele Karpaty, 2010. Zlín: Region Bílé Karpaty, 2011. 96 s. ISBN 978-80-89407-06-4.

- 3) **Třetí setkání** mělo velký význam pro prvotní dokumenty euroregionu. V **říjnu 1999** se v Trenčíně účastníci dohodli vytvořit a podepsat *Deklaraci o spolupráci*, čímž se zavázali vytvořit na každé straně sdružení právnických osob, která by po sloučení vytvořila euroregion. Slovenské sdružení právnických osob **Region Biele Karpaty** tvořené 10 subjekty vzniklo v **listopadu 1999**⁶⁰. Česká strana na to navázala založením **Regionu Bílé Karpaty** v **únoru roku 2000**⁶¹. V současnosti došlo k snížení počtu zakladatelských členů ze 13 na 7.

Registrováním sdružení a podpisem *Zakladatelské smlouvy přeshraničního sdružení* vznikl dne **30. 7. 2000 ER BBK** se sídlem v Trenčíně. Významnou událostí bylo také přijetí euroregionu do Asociace evropských přeshraničních regionů o 3 měsíce později⁶². Od roku 2005 je ovšem členem pouze slovenská část. V současnosti má ER BBK **27 členů**, se kterými se můžeme seznámit v příloze č. 7.

3.1.3 Institucionální rámec euroregionu

Vnitřní struktura ER BBK zachycená v grafu 3.1 dozněla během svého desetiletého působení jen nepatrných změn, skládá se z těchto orgánů:

- **Valné shromáždění** – je nejvyšším orgánem euroregionu, který může mít maximálně 20 členů z obou národních stran. V současnosti je zastoupena 16 členy ze slovenské strany a 12 členy z české strany. Jednání orgánu se uskutečňuje řádně podle stanov jedenkrát ročně střídavě na obou stranách hranice anebo mimořádně za účelem řešení naléhavé situace. Mezi hlavní pravomoce orgánu se řadí volby členů do ostatních orgánů a pozic předsedy a místopředsedy, schvalování stanov euroregionu stejně tak jako jejich změny a doplňky anebo schvalování rozpočtu⁶³.
- **Správní rada** – úkolem tohoto výkonného orgánu je řídit činnost sdružení v praxi a řešit veškeré otázky a problémy na regionální, mezivládní či evropské úrovni. Dvanáctičlenná rada se schází podle potřeb, přičemž možnost účastnit se schůzek mají i členové Dozorčí rady.
- **Sekretariát** – jenž zahrnuje pozici ředitelky a projektových manažerů.
- **Dozorčí rada** – je kontrolním orgánem euroregionu. Členové se ujímají čtyřletého funkčního období, pokud nezaniká nebo není zkráceno za specifických podmínek.

⁶⁰ Registrované v prosinci roku 1999 v Trenčíně.

⁶¹ Zaregistrované v červenci roku 2000 ve Zlíně.

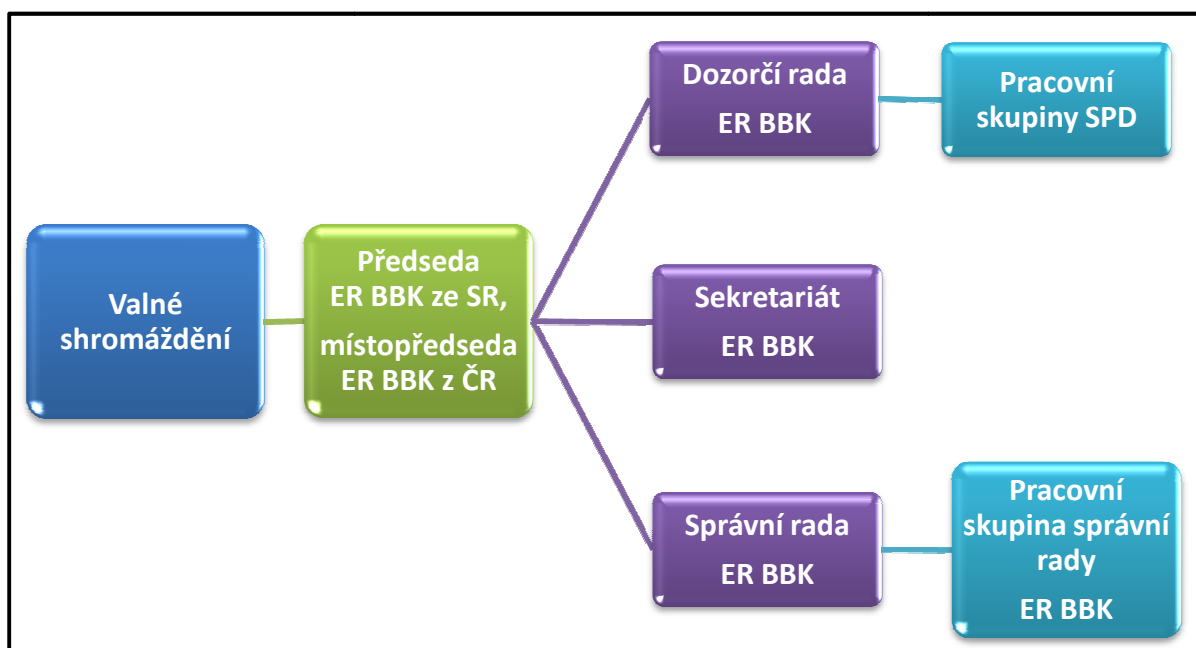
⁶² HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al., ref. 59.

⁶³ EUROREGION BILE – BIELE KARPATY. *Stanovy združenia právnických osob*[online]. ©2009a. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.erbbk.sk/main.php?r=1&s=15>.

Těmito specifickými podmínkami může být samotné odvolání člena, písemné vzdání své funkce členem anebo zánik členství ve sdružení právnické osoby. Zasedání se koná minimálně jednou ročně⁶⁴.

- **Pracovní skupina Správní rady** – plní administrativní funkci při hlavních dvou orgánech a je nejčastěji se scházejícím orgánem. Členové této skupiny mají v kompetenci vypracování podkladů projektů, priorit a plánů činností. Zabývají se ale také marketingovou oblastí, tedy tím, jak správně euroregion propagovat a navrhují průběh různých konferencí.
- **Pracovní skupiny JPD** – jedná se o skupiny, které dohlíží na projekty a programy vycházející ze Společného programového dokumentu pro roky 2007 – 2013. Jsou jimi *Programová pracovní skupina*, *Pracovní skupina pro rozvoj lidského potenciálu*, *Pracovní skupina pro cestovní ruch*, *Pracovní skupina pro životní prostředí* a *Základní tým programu VITRUM PRO FUTURUM*⁶⁵.

Graf 3.1: Institucionální struktura Euroregionu Bílé-Bíle Karpaty

Zdroj: HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al., 2010, 2011; vlastní zpracování

⁶⁴EUROREGION BÍLÉ-BÍLE KARPATY. *Orgány sdružení. Dozorčí rada* [online]. ©2009b. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.erbbk.sk/main.php?r=3&s=31&w=27>.

⁶⁵HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al., ref. 59.

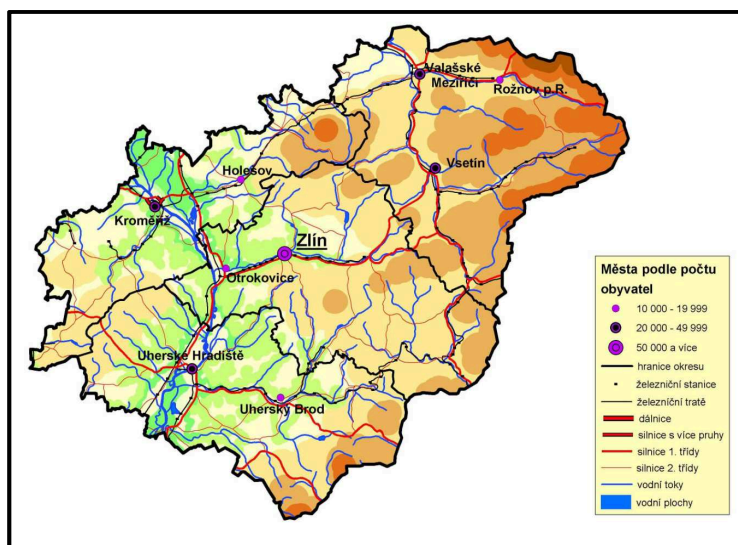
3.2 Situační analýza Zlínského kraje

Zpracování analýzy je založeno na definování současného stavu a budoucího vývoje Zlínského kraje v těchto oblastech – demografie, hospodářství, trh práce a konkurenceschopnost kraje na základě jednotlivých atributů. Veškeré podklady jsem nalezla na internetových stránkách Českého statistického úřadu a Zlínského kraje. Primárním pramenem pro sběr aktuálních dat byla *Statistická ročenka Zlínského kraje 2012*⁶⁶.

3.2.1 Administrativní charakteristika

Dle ústavního zákona č. 347 z roku 1997 o vytvoření vyšších územních samosprávných celků nabylo v platnost 1. ledna roku 2000 krajské uspořádání vznikem 14 samosprávných celků, tedy i Zlínského kraje.

Obrázek 3.2: Geografická mapa Zlínského kraje

Zdroj: ČSÚ [online], 2006; vlastní zpracování

Na území kraje dochází k prolínání **3 etnografických celků** – Valašska, Slovácka a Hané, což do určité míry můžeme považovat za jedinečnost vycházející mimo jiné i ze sloučení okresů spadající dříve k jiným krajům. Zlínský kraj je tvořen **4 okresy** – Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín, Zlín. Zánikem okresních úřadů jsou tyto okresy dále členěny na **správní obvody obcí s rozšířenou působností** (13) a ty dále na **správní obvody obcí s pověřeným úřadem** (25).

⁶⁶ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Zlínského kraje 2012*. Zlín: Krajská správa Českého statistického úřadu ve Zlíně, oddělení informačních služeb, 2012. 214 s. ISBN 978-80-250-2268-9.

Rozlohou **3963 km²** je region Zlínského kraje čtvrtým nejmenším krajem České republiky. Na území se nachází **305 obcí** z toho 30 měst, což jej řadí mezi střední hodnotu v porovnání s ostatními kraji.

Tabulka 3.1: Administrativní údaje okresů Zlínského kraje

	Kraj celkem	v tom okresy			
		Kroměříž	Uherské Hradiště	Vsetín	Zlín
Základní údaje (k 1. 1. 2012)					
Rozloha v km ²	3 963	796	991	1 143	1 034
Počet obcí	305	79	78	59	89
Počet měst	30	7	7	6	10
Části obcí	438	128	98	86	126

Zdroj: ČSÚ, 2012; vlastní zpracování

3.2.2 Demografická struktura

V současném období žije na území Zlínského regionu **588 104 obyvatel**, přičemž hustota zalidnění se pohybuje mírně pod **149 osob/km²** a je tedy nadprůměrná vzhledem k celostátní. Od počátku 21. století až do současnosti dochází k poklesu obyvatel v rámci kraje, který je daný přirozeným úbytkem obyvatelstva respektive nízkou porodností a vysokou úmrtností, a také odstěhování občanů z tohoto regionu z důvodu neatraktivnosti či špatnému uplatnění na pracovním trhu.

Tabulka 3.2: Vybrané demografické údaje ve Zlínském kraji ve vybraných letech

	2002	2005	2009	2010	2011	2012 ⁶⁷
Počet obyvatel (stav k 31.12.)	593 130	590 142	591 042	590 361	589 030	588 104
v tom: muži	288 814	287 433	288 372	287 984	287 961	287 493
ženy	304 316	302 709	302 670	302 377	301 069	300 611
Přirozený přírůstek	-660	-595	-33	45	-601	-320
Přírůstek stěhováním	-270	31	-337	-726	-456	-606
Celkový přírůstek	-930	-564	-370	-681	-1 057	-926

Zdroj: ČSÚ, 2012, 2013; vlastní zpracování

Zatímco **průměrný věk** občanů České republiky je 41,1 v mnou vybraném regionu nabývá hodnoty **41,4**, takže můžeme tvrdit, že vzhledem k počtu obyvatel a rozloze území, je věkově více zastoupena skupina starších obyvatel v produktivním věku a poproduktivním věku. Pro region je výrazně typická odlišnost zastoupení starších obyvatel v rámci měst a

⁶⁷ Stav k 3. čtvrtletí 2012.

obcí, většina menších sídel má podíl zastoupení mladé generace celostátně nadprůměrně vysoký⁶⁸.

Věkové složení obyvatelstva v desetiletém rozmezí tedy v roce 2001 a 2011 zachycuje pomocí stromového grafu příloha č. 8. Proměna vývojového trendu je velmi patrná. Překvapivě si můžeme povšimnout, že základna v podobě více narozených dětí je v roce 2011 širší. Obrovská odlišnost ve prospěch minulosti je dána výrazným zastoupením obyvatel ve struktuře 10 – 30 let, dokonce až o několik tisíců. V současnosti dochází k výraznému přesahu obyvatel 65+, ženy se dožívají poměrně vyššího věku a v porovnání s mužským pohlavím umírají značně později. Celkově lze trend vývoje věkové struktury laicky vystihnout tak, že během desetiletého období došlo k posunu generací a tím i nárůstu nadcházející věkové skupiny.

Tabulka 3.3: Projekce budoucího vývoje obyvatel Zlínského kraje

	2020	2030	2040	2050	2060
Počet obyvatel	587 980	574 154	549 905	523 206	492 579
Přirozený přírůstek	- 757	2 134	- 2 586	- 2 794	- 3 483
Obyv. ve věku: 0-14	87 622	76 742	65 714	66 384	61 368
15-64	378 445	354 940	323 756	278 285	249 091
65+	121 913	142 472	160 435	178 537	182 120
Průměrný věk	43,3	46,1	48,4	49,7	50,9

Zdroj: ČSÚ, 2010; vlastní zpracování

V roce 2010 ČSÚ zveřejnil **prognózu**⁶⁹ zachycující výhled na demografickou strukturu Zlínského kraje v nadcházejících padesáti letech. Očekávané trendy nejsou příliš příznivé. Odhaduje se, že i nadále bude docházet k poklesu obyvatelstva ve všech krajích. Zachycené jsou ovšem jen vlivy přirozeného přírůstku, který bude i nadále poměrně značně klesat. I přesto že by do těchto čísel mohlo v budoucnosti výrazně promluvit kladné migrační saldo zapříčiněné přílivem zahraničních imigrantů, nebyly tyto fakta započítávány z důvodu nepřesné odhadnutelnosti. Jedinou věkovou strukturou, která v budoucnosti poroste je 65+, což se projevuje v proměně průměrného věku směrem vzhůru.

⁶⁸ZAHRAVNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA. *Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009 – 2020* [online]. 2008. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/strategie-rozvoje-zlinskeho-kraje-2009-2020-srzk-cl-680.html>.

⁶⁹ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Projekce obyvatelstva v krajích a oblastech ČR do roku 2065* [online]. 2010. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/4021-10>.

3.2.3 Hospodářství

Hodnota HDP vyprodukovaného na území regionu přepočítaná na jednoho obyvatele během posledních let stoupá, což vyjadřuje tento makroekonomický agregát v milionech EUR ale i ve standardu kupní síly. Dochází tedy k růstu ekonomické vyspělosti regionu. V rámci totožného makroekonomického agregátu dosáhl Zlínský kraj v roce 2011 úrovně **84,5 %** průměru České republiky a mezi kraji se umístil na 7. příčce. Srovnání HDP vzhledem k průměru členských zemí EU nabývá **67,9 %** parity kupní síly, v mezinárodním měřítku se jedná o pozitivní číslo.

Tabulka 3.4: Makroekonomické údaje Zlínského kraje ve vybraných letech⁷⁰

	2002	2005	2009	2010	2011
Hrubý domácí produkt (HDP)					
v mil. EUR	3 652	4 611	6 889	7 053	7 418
v mil. PPS	6 805	8 189	9 865	9 656	.
Podíl kraje na HDP České republiky (%)	4,7	4,6	4,8	4,7	4,7
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele					
v EUR	6 154	7 809	11 651	11 945	12 582
v PPS ⁷¹	11 466	13 869	16 681	16 332	17 103
průměr ČR = 100	80,1	80,1	86,0	83,6	84,5
průměr EU 25 v PPS = 100	54,2	59,0	-	-	-
průměr EU 27 v PPS = 100	-	-	71,0	66,9	67,9

Zdroj: ČSÚ, 2005, 2006, 2012; vlastní zpracování

Úroveň HDP je v kraji do značné míry ovlivněna strukturou ekonomiky regionu, současným vývojem mezd a zastoupením jednotlivých sektorů na tvorbě přidané hodnoty. Již tradičně se nejvíce na HDP a zaměstnanosti v kraji podílí **průmysl**, jehož podíl lze označit až za vysoce nadprůměrný. **Primární a terciální sektor** vykazují velmi malé procentuální podíly, ovšem existuje odlišné chápání těchto podílů vzhledem k hodnotám za celou republiku. Zatímco podíl primárního sektoru v porovnání s celostátním je i tak velmi nadprůměrný, podíl služeb na HDP je stále velmi daleko za úrovní v rámci ČR či EU⁷².

Na území Zlínského kraje bylo v roce 2011 vyprodukováno **4,71 %** HDP České republiky. Do roku 2020 by Zlínský kraj chtěl dosáhnout ekonomické vyspělosti průměru EU 27, což se mi v době současné ekonomické recese, která se stále prohlubuje, jeví jako nerealistický cíl.

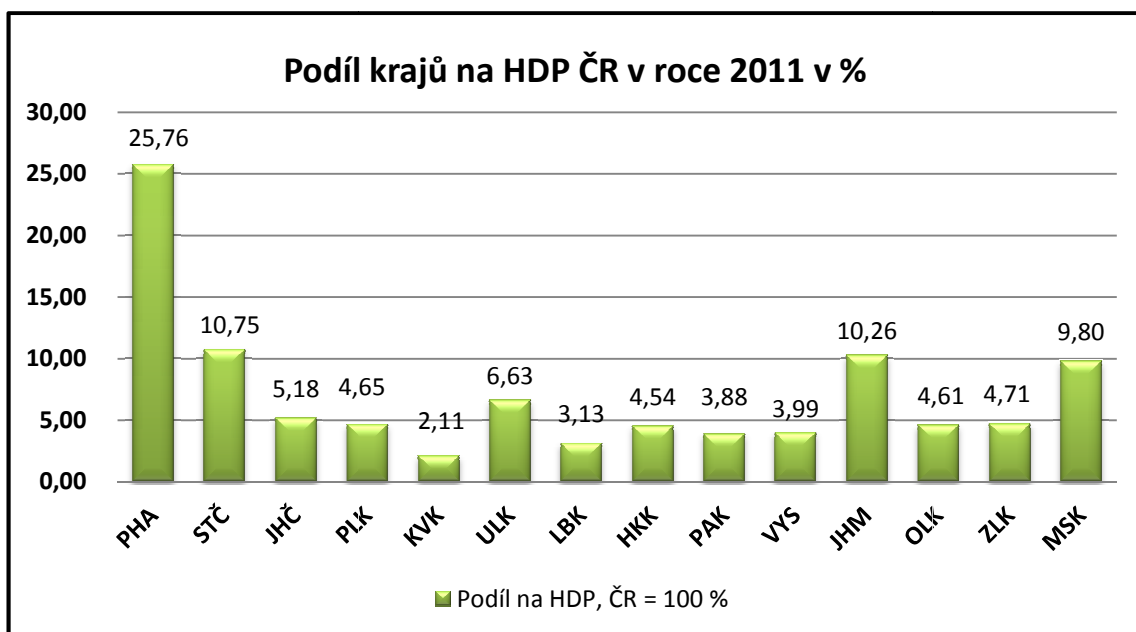
⁷⁰Aktuální data za rok 2012 nebyly dostupné.

⁷¹PPS (Purchasing Power Standard) – standard kupní síly; průměrná kupní síla 1 PPS odpovídá průměru kupní síly 1 EUR v zemích EU 27.

⁷²ZAHRADNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA, ref. 68.

Tabulka 3.5: Podílové vyjádření krajů na tvorbě HDP České republiky v roce 2011

Zdroj: ČSÚ, 2012; vlastní zpracování

3.2.4 Trh práce

V minulém roce se míra registrované nezaměstnanosti v kraji vyšplhala na **9 %**, největšího počtu nezaměstnaných tradičně přibývá v zimním období, což můžeme přikládat větší orientací obyvatelstva na primární sektor než je tomu v jiných krajích. V posledních letech se do zaměstnanosti výrazně promítla světová krize a poté krize v eurozóně, které zapříčinily zánik některých pracovních pozic a uzavírání podniků. Vyústěním byla výše míry registrované nezaměstnanosti v roce 2009 až kolem 11 %, která výrazně převýšila republikový průměr.

Zhodnocením mnou vybraných oblastí trhu práce zjistíme, že nejhůře je na tom z pohledu nedostatku pracovních míst a počtu uchazečů **okres Kroměříž**. Naopak na špičce stojí nepřekvapivě **okres Zlín**, ve kterém sídlí většina významných podniků kraje a jedná se o hlavní centrum, kam se soustřeďuje veřejná správa či vzdělávací zařízení typu univerzit.

Nejhůře zaměstnatelnou skupinou obyvatel regionu jsou lidé ve věku **45 - 54 let**, podle vzdělání svou uplatnitelnost těžce hledají občané se **základním vzděláním a bez vzdělání**, takže můžeme tvrdit, že vzdělanost hraje velkou roli při výběru uchazečů. Z pohledu komparace pohlaví jsou mírně znevýhodněny **ženy**. Nejvíce obyvatel zaměstnává **odvětví zpracovatelského průmyslu**, dále obchod a údržba motorových vozidel a také stavebnictví.

Tabulka 3.6: Vybrané ukazatele trhu práce za kraj a jednotlivé okresy

		Kraj celkem	v tom okresy			
			Kroměříž	Uherské Hradiště	Vsetín	Zlín
Míra registrované nezaměstnanosti v %	2011	8,79	10,07	8,81	9,75	7,40
	2012 ⁷³	9,05	10,27	9,05	9,85	7,82
Volná pracovní místa celkem	absolutně	1 457	217	315	377	548
	index 2012/2011 ⁷⁴	83,0	113,0	92,4	68,5	81,5
Počet uchazečů na 1 volné místo	2011	15,6	30,1	18,7	13,5	11,7
	2012	19,3	27,1	20,7	20,0	14,9

Zdroj: ČSÚ, 2012; vlastní zpracování

Průměrná mzda ve Zlínském kraji v roce 2011 činila **22 655 Kč⁷⁵**, téměř o 3 tisíce méně než průměrná mzda České republiky. I když v minulých letech nepatrně rostla, průměru za kraj Praha či Středočeský se nevyrovná. Tento fakt citelně chápou i občané regionu, a právě proto se s nízkými mzdami nemohou smířit a mnohdy volí únik do lépe placených oblastí na profesně stejné pozice.

Do budoucna Zlínský kraj počítá s výzvami, jako jsou vyřešení strukturální nezaměstnanosti, konvergence průměrných mezd anebo větší spolupráce podnikatelského a vzdělávací sféry za účelem zvětšení počtu nabízených volných míst⁷⁶.

3.2.5 Konkurenceschopnost kraje

Podnikání, malé a střední podniky

Ke konci roku 2011 bylo v naší zemi zaregistrovaných kolem 2 milionů ekonomických subjektů, z toho **136 725** v našem kraji. Dá se říci, že na základě tohoto kritéria můžeme kraj zařadit až do druhé poloviny žebříčku. Podle právní formy převažují **fyzické osoby**, z toho nejvíce **živnostníci**, naopak u právnických osob nalezneme převážně **obchodní společnosti**. Přestože tendence zakládání nových podniků či poboček je všeobecně na vzestupu, nelze to přirovnat k boomu, který byl odezvou na přechod k demokracii a privatizaci. Do jisté míry lze tvrdit, že mnou vybraný region v porovnání s ostatními kraji stále není dostatečně atraktivní pro přilákání nových podnikatelů do této sféry.

⁷³ Stav k 30. 9. 2012.

⁷⁴ Od 1. 1. 2012 se volná pracovní místa přepočítávají pomocí nové metodiky hlášení volných pracovních míst – Index 2012/2011, přičemž data roku 2011 jsou získávány v původní metodice.

⁷⁵ Dle kurzu ČNB ze dne 22. 3. 2013, kdy 1 EUR bylo vyčísleno na 25,84 CZK, se jedná o částku 876,74 EUR.

⁷⁶ ZAHRADNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA, ref. 68.

Většina firem v regionu je klasifikována jako **malé podniky**. Tyto ekonomické subjekty se vyznačují maximálním počtem 5 zaměstnanců, ale klidně nemusí mít žádného. Druhým nejčastěji zastoupeným subjektem dle kategorizace počtu zaměstnanců jsou střední **podniky**. Velké korporace až s 5 tisíci zaměstnanci bychom zde jen velmi těžce hledali. Zajímavostí je, že až 75 tisíc firem neuvádí, kolik zaměstnává pracovníků. Dominujícím odvětvím pro podniky v kraji je obchod a opravy motorových vozidel, které je následováno průmyslem.

Výhled do budoucna i nadále počítá s převahou subjektů především v okrese Zlín. Zlepšení podnikatelského prostředí by se mohlo odrazit v zesílení konkurenčního tlaku a pozice regionu. Typy ekonomických subjektů ve velké míře odráží směry legislativy a odhad směřování je tedy poměrně odvážný. Podíl mikrofirem by mohl klesat ve prospěch středních podniků⁷⁷.

Věda a výzkum

V loňském roce Zlínský kraj investoval ze svého rozpočtu do vědy a výzkum **2,1 milionů** Kč, jedná se o **1 – 2 %** z **HDP** kraje a může se tedy řadit ke krajům se silnou pozicí. Strukturu výdajů lze dále dělit podle druhů činností, kde v celostátním měřítku převažuje experimentální vývoj a dle druhu výdajů, kde převažují mzdové výdaje a ostatní běžné výdaje. Celkem bylo evidováno **173 subjektů** provádějících vědu a výzkum, z toho největší zastoupení ze sektorů⁷⁸ měl sektor **podnikatelský**, který zahrnuje 161 vědecko-technologických pracovišť. Co se týče zaměstnanců pracujících v tomto odvětví, ve Zlínském regionu jich bylo v roce 2011 evidováno **1874** s průměrnou hrubou měsíční mzdou specialistů **30 724 Kč**⁷⁹ a jiných odborníků **25 884 Kč**⁸⁰.

Během desítek let můžeme sledovat nárůst výdajů do tohoto odvětví jak ze strany Zlínského kraje tak i České republiky. Stejný potenciál a postoj zaujímá Evropská unie, která se velmi zasazuje, aby členské státy investovaly a podpořily ekonomiku tímto směrem. Podobný vývoj zasáhl i počet pracovišť a počet osob zde pracujících, což je logické a odpovídá záměru vlád.

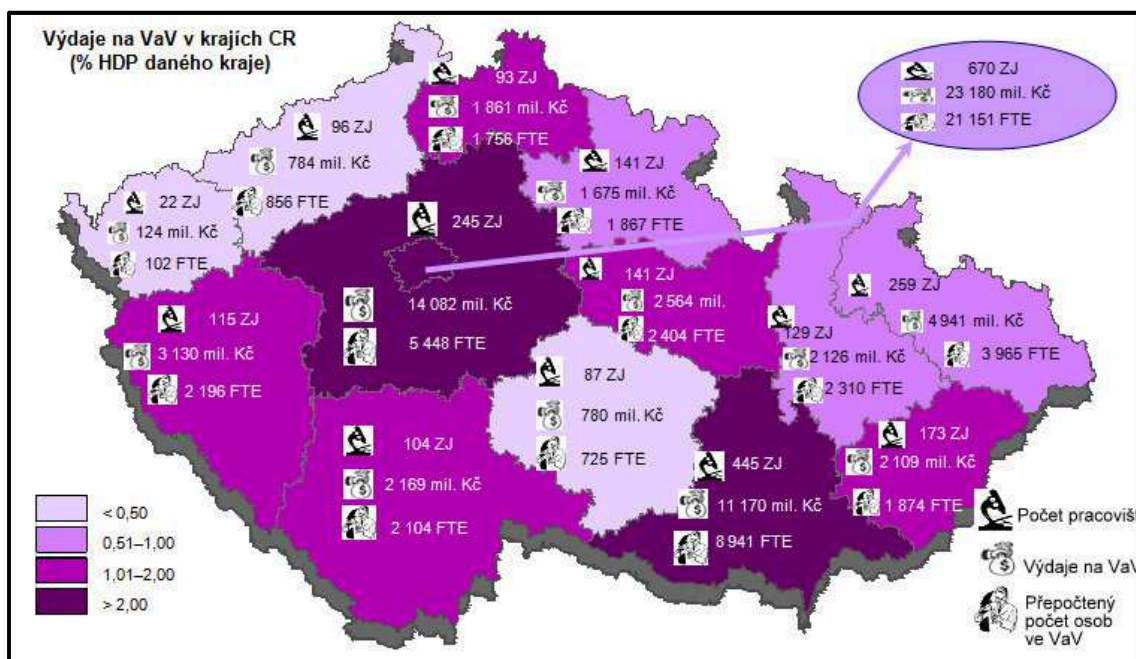
⁷⁷ZAHRADNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA, ref. 68.

⁷⁸V souvislosti s vědou a výzkumem hovoříme o těchto sektorech – podnikatelský, vládní, vysokoškolský a soukromý neziskový.

⁷⁹Dle kurzu ČNB ze dne 22. 3. 2013, kdy 1 EUR bylo vyčísleno na 25,84 CZK, se jedná o částku 1189 EUR.

⁸⁰Dle kurzu ČNB ze dne 22. 3. 2013, kdy 1 EUR bylo vyčísleno na 25,84 CZK, se jedná o částku 1002 EUR.

Obrázek 3. 3: Věda a výzkum v České republice (rok 2011)

Zdroj: ČSÚ, 2012; vlastní zpracování

Průmyslové zóny

Snahou České republiky od roku 1998 je nabídnout zahraničním investorům dostatečné zázemí, které se dále odráží v rozvoji daného území, avšak v současnosti se potýkáme s přebytkem nabídky průmyslových zón nad poptávkou a není tedy divu, že z celkového počtu **147** jich řada není využita a nejsou tedy úspěšné⁸¹. Ve Zlínském regionu je zaevidováno **13** takových průmyslových zón, přičemž **2 největší** a na finanční zdroje nejnáročnější nejsou zcela využity. Z pohledu velikosti převažují ty menší, které mají vysoký podíl volného prostoru⁸².

Za nejproblémovější plochu v regionu je považována **zóna Holešov – letiště**, která je i přesto přiřazována k největším realizovaným oblastí tohoto typu v naší zemi. Výhodou objektu je dobrá technická infrastruktura a dopravní dostupnost, na které vedení kraje přikládalo velký důraz při problémovém prosazování realizace tohoto návrhu, avšak v současnosti se tento počín ukázal jako obrovská chyba. Obavy o znečištění velkých zásob pitné vody, které se nachází v dané oblasti a dříve nebyly brány v úvahu, se ukázaly být natolik oprávněné a závažné, že v současnosti tento objekt nemůže přilákat investora.

⁸¹REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Průmyslové zóny České republiky* [online]. 2011. [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/prumyslove-zony>.

⁸²REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Průmyslové zóny. Zlínský kraj* [online]. ©2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/zlinsky-kraj/regionalni-informace/prumyslove-zony>.

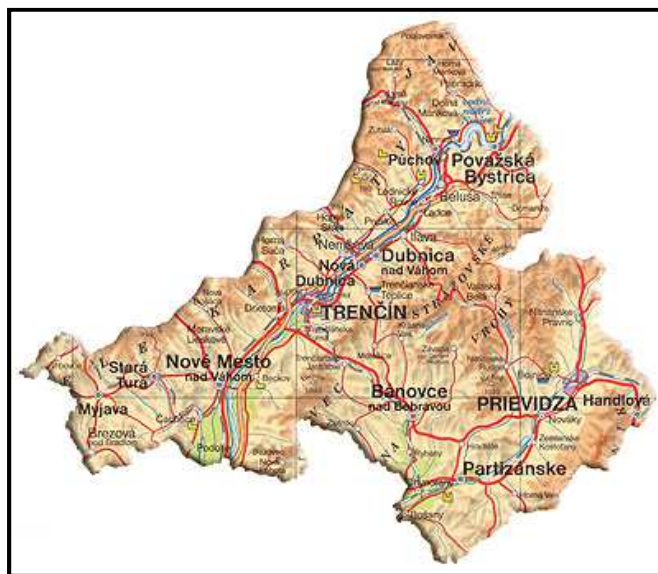
3.3 Situační analýza Trenčianského kraje

Principem analýzy bylo shrnout stejné oblasti jako v případě prvního mnou zvoleného kraje pro další komparaci, avšak sbírání dat bylo mnohem komplikovanější a v některých případech bylo nutné zajít příliš do hloubky. Potýkala jsem se s problémem neaktuálnosti dat a nesourodostí zveřejňovaných ukazatelů, ovšem mou snahou bylo tyto nepříjemnosti co nejvíce eliminovat. Hlavním zdrojem dat pro tuto kapitolu byla publikace *Trenčiansky kraj v číslech za rok 2012*⁸³ a předdefinované tabulky na internetové stránce ŠÚSR.

3.3.1 Administrativní charakteristika

Na základě zákona Národní rady Slovenské republiky č. 221/1996 o územním a správním uspořádání vznikl **Trenčiansky kraj** (TSK) spolu s dalšími 7 kraji. V roce 2002 byl tento kraj novým zákonem přejmenován na **Trenčiansky samosprávný kraj**, jehož hlavní představitelé jsou voleni občany prostřednictvím přímých voleb⁸⁴.

Obrázek 3.3: Geografická mapa Trenčianskeho kraje

Zdroj: TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ [online], ©2013b; vlastní zpracování

Území kraje vzniklo sloučením **9 okresů** – Bánovce nad Bebravou (BN), Ilava (IL), Myjava (MY), Nové Mesto nad Váhom (NM), Partizánske (PE), Považská Bystrica (PB), Prievidza (PD), Púchov (PU), Trenčín (TN) a je tedy v rámci ukazatelů silně

⁸³ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. PRACOVISKO ŠÚ SR V TRENCÍNE. *Trenčiansky kraj v číslech 2012*. Trenčín: Pracovisko ŠÚSR v Trenčíne, 2012a. 31 s. ISBN 978-80-8121-183-6.

⁸⁴TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Trenčiansky samosprávy kraj* [online]. ©2013b [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: http://www.tsk.sk/sk/trenciansky-samospravny-kraj.html?page_id=116.

diverzifikováno. Kraj se rozprostírá na rozloze o **4502 km²**, a proto jej můžeme řadit k nejmenším krajům SR. Rozlohou nejmenší okres je Myjava, naopak za největší je považován okres Prievidza. Na území regionu se nachází **276 obcí** z toho **18** měst.

Tabulka 3.7: Administrativní údaje okresů Trenčianskeho kraje

	Kraj celkem	v tom okresy								
		BN	IL	MY	NM	PE	PB	PD	PU	TN
Základní údaje (k 31.12. 2011)										
Rozloha v km ²	4 502	462	359	327	580	301	463	960	375	675
Počet obcí	276	43	21	17	34	23	28	52	21	37
Počet měst	18	1	3	2	2	1	1	4	1	3

Zdroj: ŠÚSR, 2011; vlastní zpracování

3.3.2 Demografická struktura

K roku 2011 na území Trenčianskeho regionu žilo celkem **594 186 obyvatel**, tento stav vykazuje dlouholetou klesající tendenci, i přestože se v posledních několika letech podařilo zastavit záporný přirozený přírůstek. Avšak v kombinaci s migračním saldem tento krátkodobý pozitivní populační jev nehrál výraznou roli a došlo tedy i tak k odlivu obyvatel. Ve struktuře pohlaví podílově převažují ženy s **51 %**.

Obyvatelstvo je nerovnoměrně rozloženo, hustě osídlené jsou severozápadní a jihovýchodní oblasti. Nízkou hustotu vykazují hornaté oblasti, které se nacházejí v hraničních obvodových částech kraje. Celková hustota zalidnění kraje je **132 osob/km²** a výrazně převyšuje celoslovenský průměr 110 osob/km². Spolu s dalším poklesem obyvatelstva se očekává také nižší budoucí hodnota hustoty zalidnění.

Tabulka 3.8: Vybrané demografické údaje Trenčianskeho kraje za vybrané roky

	2002	2005	2009	2010	2011
Počet obyvatel (stav k 31.12.)	603 494	600 386	599 214	598 819	594 186
v tom: muži	294 947	293 305	293 559	293 311	291 384
ženy	308 547	307 081	305 655	305 508	302 802
Přirozený přírůstek	-897	-951	-215	107	156
Přírůstek stěhováním	-526	-55	-430	-502	-424
Celkový přírůstek	-1423	-1006	-645	-395	-268

Zdroj: ŠÚSR, 2012; vlastní zpracování

Průměrný věk obyvatelstva kraje během 11 let stoupl o 3,5 roku na nynějších **40,35**, přičemž ženy jsou v rámci tohoto ukazatele o 2,9 roku starší než muži. Většina obyvatel se koncentruje ve větších sídlech, což dokládá ukazatel **podílu městského obyvatelstva** s hodnotou **56,2 %**⁸⁵.

Aktuální **vývoj věkové struktury** mnou vybraného regionu je oproti roku 2001 nepřekvapivě nesourodý. Rozčleněním obyvatelstva na ekonomické věkové struktury zjistíme, že nejméně je v populaci zastoupena dětská složka a naopak nejvíce zde žije obyvatel v produktivním věku⁸⁶. I přestože postupně dochází k poklesu podílu dětí a mládeže, ne všechny roky vykazují konzistentní čísla. Dokonce lze tvrdit, že díky potomkům Husákových dětí a faktu, že v roce 2011 se narodilo více dětí, základna dětí do 5 let převyšuje stejnou strukturu v roce 2001. Jak již bylo řečeno hlavními rozdílovými rysy mezi těmito lety je nárůst složky 65+ a proměna věku dožití u obou pohlaví. **Vývoj dle pohlaví** je charakteristický největším poklesem mužských zástupců v roce 2011 oproti 2001 ve věku 9-10 let, naopak stejný překryv lze sledovat ve věku 3 let. U žen se situace vyvíjela stejným směrem a tedy ve věku 10 let ženy je nejpatrnější rozdíl mezi zvolenými roky, stejný počet žen je vykazován ve věku 2 let. Procesy vývoje věkových struktur jsou graficky doložené v příloze č. 9.

3.3.3 Hospodářství

Makroekonomický agregát HDP dosáhl za rok 2011 v celé Slovenské republice 65 869 EUR. Trenčiansky kraj se na této hodnotě podílel **9,77 %**, tedy **6435 EUR** a to jej řadí k 3. nejhoršímu kraji podle vykazování regionálního hrubého domácího produktu.

Tabulka 3.9: Makroekonomické údaje Trenčianskeho kraje ve vybraných letech

	2002	2005	2009	2010
Hrubý domácí produkt (HDP)				
v mil. EUR	3 779	4 856	6 166	6 435
v mil. PPS	6 121	7 187	9 078	9 477
Podíl kraje na HDP Slovenské republiky (%)	10,27	9,85	9,82	9,77
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele				
v EUR	6255	8 081	10 285	10 744
v PPS	10130	11 960	15 143	15 823
průměr SR= 100	91,40	88,28	88,74	88,57

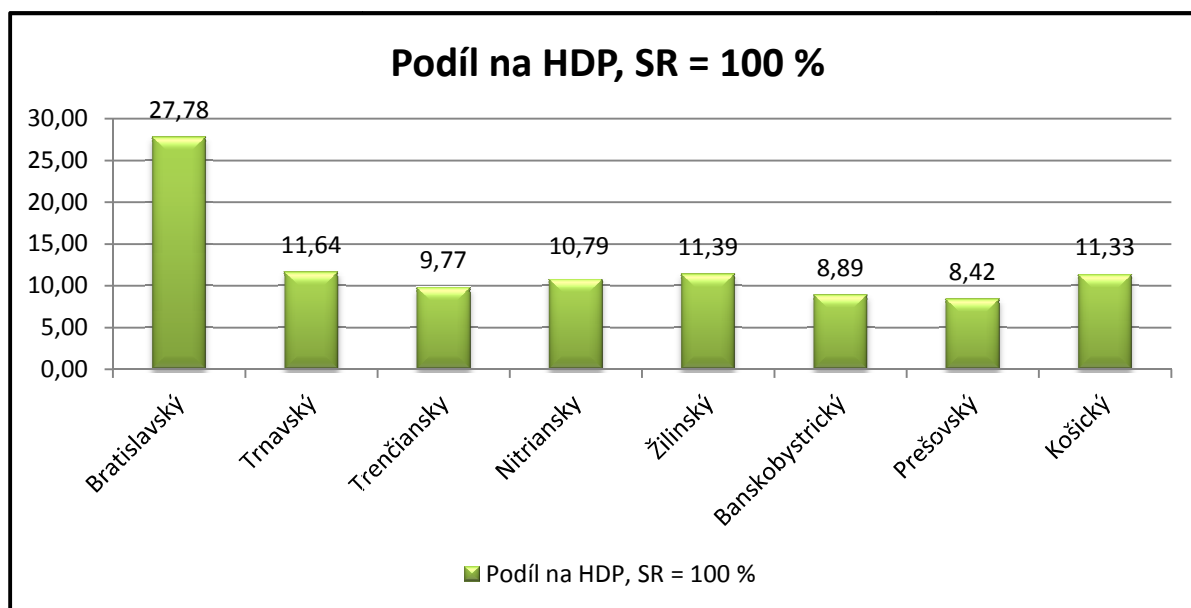
Zdroj: ŠÚSR, 2013; vlastní zpracování

⁸⁵ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. PRACOVISKO ŠÚ SR V TRENČÍNE. *Vývoj obyvatelstva v Trenčianskom kraji 2011*. Trenčín: Pracovisko ŠÚ SR v Trenčíne, Odbor informatiky, registrov a informačných služieb, 2012b. 42 s. ISBN 978-80-8121-169-0.

⁸⁶Obyvatelé ve věku 15 - 64 let.

Přepočtením regionálního hrubého domácího produktu na obyvatele dosahuje Trenčiansky kraj **88,57 %** průměru Slovenské republiky. Suma 15 823 parity kupní síly jej posunuje v celorepublikovém hodnocení na 3. - 4. příčku, přičemž největších hospodářských výsledků dosahuje již tradičně Bratislavský kraj. Můžeme si tedy povšimnout, že přepočtením na obyvatele se kraj objevuje v naprosto protipolných příčkách.

Graf 3.2: Podíl krajů Slovenské republiky na celkovém HDP země (rok 2010)

Zdroj: ŠÚSR, 2013; vlastní zpracování

Největší měrou se na HDP a zaměstnanosti podílí **průmysl 31 %**, který je zastoupen rozmanitými odvětvími od těžářského průmyslu až po potravinářský, chemický a mnoho dalších. Druhý nejvyšší podíl vykazuje oblast zahrnující **obchod, dopravu, ubytování a stravování**. Zejména struktura hospodářství v této oblasti prochází výraznými změnami, dochází k útlumu jednotlivých odvětví, která jsou typické pro okresy a právě díky těmto změnám vyvstávají na povrch výrazné disparity a nevyváženost v rámci okresů. Určitým problémem je i zaměřenost mikroregionů na jeden konkrétní velký podnik či dlouhodobý pokles odbytu. Uvádí se, že dílčí okresy mají velký nevyužitý potenciál a v současnosti je velký zájem o opatření, které by tuto zaostalost kraje v komparaci s ostatními slovenskými regiony zmírnil⁸⁷.

⁸⁷ÚRAD TRENČIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja. 2011* [online]. 2003. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.tsk.sk/buxus/docs//content/PHSR_TSK.pdf.

3.3.4 Trh práce

V oblasti trhu práce dochází Štatistickým úradem SR k vyhodnocování jiných ukazatelů než, na které jsme zvyklí v Čechách. Míra nezaměstnanosti v regionu se v loňském roce vyšplhala na **9,88 %**, což je výrazně pod 13 % republikovým průměrem. Oproti roku 2011 můžeme zaznamenat lehký pokles v rámci celku, ovšem jak již bylo nastíněno i v této oblasti jsou obrovské rozdíly a výkyvy v okresní komparaci. Nejnižší míra zaměstnanosti je v **okresu Partizánské**, kde dochází k útlumu obuvnictví a v **okrese Prievidza**, který je spjatý zejména s těžařským průmyslem. Z pohledu počtu uchazečů o zaměstnání je největší nátlak na volné pracovní místo v okrese Prievidza a Trenčín. Celkem je v regionu evidováno asi **33 tisíc občanů**, kteří hledají pracovní místo a hlavně chtějí pracovat.

Tabulka 3.10: Vybrané ukazatele trhu práce Trenčianskeho kraje a jeho okresů⁸⁸

		Kraj celkem	v tom okresy								
			BN	IL	MY	NM	PE	PB	PD	PU	TN
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	2011	303 223	18 664	31 327	14 303	31 512	23 658	32 165	70 693	22 982	57 919
	2012	302 263	18 588	31 158	13 989	31 256	23 577	32 149	70 830	22 850	57 866
Uchazeči o zaměstnání celkem	2011	33 203	2 078	2 594	1 262	2 895	3 352	4 466	9 808	1 884	4 863
	2012	33 090	2 055	2 921	1 192	2 873	3 482	4 022	9 639	1 750	5 156
Míra registrované nezaměstnanosti v %	2011	9,95	10,03	7,30	8,15	7,99	12,85	12,61	12,88	7,25	7,72
	2012	9,88	10,10	8,33	7,85	7,93	13,34	11,29	12,41	6,71	8,17

Zdroj: ŠÚSR, 2011, 2012; vlastní zpracování

Největší procentuální zastoupení v ukazateli nezaměstnanosti má věková struktura **25 – 34 let a 15 – 24 let**, můžeme tedy tvrdit, že absolventi středních škol hůře hledají své pracovní místo na trhu. Výrazným aspektem ve volbě povolání a zaměstnance je dosažené vzdělání, kdy největší počet občanů regionu má ukončené úplné střední vzdělání, avšak nejsnadněji nalézají uplatnění občané s vysokoškolským titulem. Podle ekonomických činností je největším zaměstnavatelem v hospodářství **průmysl**.

Průměrná hrubá nominální měsíční mzda se v roce 2012 v Trenčianskem kraji vyšplhala na **766 EUR**. Oproti republikovému průměru tato mzda zaostává až o necelých 100 EUR, což se mi jeví jako velký problém ve spojitosti s motivačním efektem hledání práce v regionu. Nesoulad můžeme také nalézt ve mzdách vyplácených podle věkové struktury,

⁸⁸Data jsou získány k 30. 9. 2012.

samozřejmě i podle vzdělání a taktéž platební podmínky hovoří více ve prospěch mužů, u kterých je průměrná mzda v regionu odhadována skoro o 200 EUR vyšší a odvážím se tvrdit, že tento stav může lehce hraničit s diskriminací.

3.3.5 Konkurenceschopnost kraje

Podnikání, malé a střední podniky

K 31. 12. 2011 bylo na území Trenčianského kraje evidováno **61 693** ekonomických subjektů, přičemž oproti předcházejícímu roku došlo k výraznému poklesu. **Právnícké osoby** byly zastoupeny počtem **17 455**, ze kterých převažovaly podniky typu obchodní společnosti nad neziskovými institucemi. **Fyzických osob** bylo na území evidováno téměř **44 tisíc** z toho téměř všichni živnostníci. Členěním dle ekonomických činností bychom v obou případech typu právní formy našli činnost zaměřenou na velkoobchod a maloobchod. Klasifikace podniků podle počtu zaměstnaných osob na malé, střední a velké nebylo možné dohledat.

Věda a výzkum

V loňském roce ŠÚSR vydal **ročenku o vědě a výzkumu**⁸⁹, ve které se můžeme dočíst, že v roce 2011 tato oblast v regionu zaměstnávala celkem **1037 osob**, z toho **730** byli **výzkumníci**, které doplňoval technický a pomocný personál. Většina z nich měla dokončené vysokoškolské vzdělání a mnohdy měla i vyšší kvalifikaci. Členěním odvětví na vědní obory zjistíme, že nejvíce osob bylo soustředěno v technických a společenských oborech vědy a výzkumu, což nekoresponduje s celorepublikovým zjišťováním, ve kterém jsou vykazovány jako průměrně nejvíce obsazované technické a přírodovědné obory. Překvapením je, že TSK zaměstnává ve vědě a výzkumu absolutně nejnižší počet žen v krajské komparaci.

Oproti roku 2010 došlo k poklesu stavu zaměstnanců až o 500 lidí, což je z velké části reakce na snížení finančních prostředků, prostřednictvím nichž je toto odvětví dotováno. V roce 2011 Trenčiansky kraj ze svého rozpočtu uvolnil do vědy a výzkumu zhruba **27 tisíc EUR**. Státní a veřejný sektor přispěl částkou kolem 2 tisíc, avšak největším zdrojem financování zůstává i nadále **podnikatelský sektor**. Velmi zajímavým rysem je koncepce snižování a navyšování výdajů na vědu a výzkum v Trenčianskem kraji, přičemž tento jeden stav nabývá pravidelnosti ob rok a soustavně k nim docházelo v období let 2007 –

---

⁸⁹ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Ročenka vedy a techniky v Slovenskej republike 2012*. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012. 86 s. ISBN 978-80-8121-155-3.

2011. Ve Slovenské republice je celkem evidováno 371 pracovišť a organizací zaměřujících se na vědu a výzkum, avšak konkrétní číslo pro jednotlivé regiony nejsou vykazovány.

Průmyslové zóny

Účelem průmyslových zón je vybudování inženýrských sítí a dostatečného zázemí pro budoucí rozvoj hospodářské činnosti v regionu prostřednictvím průmyslové výroby či rozmachu služeb. Trenčiansky kraj vyhodnocuje **3 kategorie⁹⁰**, do kterých lze struktura průmyslových oblastí rozčlenit, jsou jimi:

- **Průmyslový park celostátního významu** – jedná se o objekty nad 50 ha, které jsou schopné absorbovat zahraniční odborníky a hlavně jsou podporované zdroji z Evropské unie. Na území regionu je jich lokalizováno **9**.
- **Průmyslový park regionálního významu** – je určen především pro malé a střední podnikání s rozlohou do 30 ha, celkem je jich zde **23**.
- **Průmyslový park lokálního významu** – **117** - oplývá podobným zaměřením jako předchozí kategorie, ovšem s tou výjimkou, že nabývá velikosti pouze do 10 ha.

3.4 Klíčové disparity krajů a srovnání na základě SWOT analýzy

Následující kapitola je zaměřena na nastínění problematiky regionálních disparit. Smyslem bylo na základě *semaforové metody* potvrzení či vyvrácení některých vybraných ekonomických, sociálních a územních disparit mezi kraji. *Tříbarevným škálováním* bylo možné zjistit maximální, střední a minimální hodnoty ukazatelů za vybrané časové období. Závěrečná *SWOT analýza* detailně odkryla silné a slabé stránky krajů a výhled do budoucnosti v podobě možných příležitostí a hrozeb.

3.4.1 Identifikace klíčových disparit

Ekonomické disparity

Z tabulky 3.11 je zřejmé, že oba kraje prošly během desetiletého období stejným vývojem a ekonomicky vypsely. Na počátku byly vykazované absolutně nejnižší hodnoty, ovšem zlom v podobě proměny barev z červené na zelenou proběhl v letech 2004 – 2006 a lze ji připisovat vstupu zemí do EU. V současnosti můžeme říct, že hodnota hrubého domácího

---

⁹⁰TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Podnikanie. Priemyselné parky. Štruktúra* [online]. ©2013a [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.tsk.sk/sk/podnikanie/priemyselne-parky-v-tsk/struktura.html?page_id=30144.

produktu na obyvatele obou krajů dosahuje relativně podobné hodnoty a v souvislosti s tímto ukazatelem nemůžeme hovořit o klíčové disparitě.

Tabulka 3.11: HDP na obyvatele (v PPS)

KRAJ/ROK	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zlínský kraj	11 300	12 100	12 400	13 000	13 500	14 300	15 400	16 800	17 200	16 700	16 300
Trenčiansky kraj	9 000	9 700	10 100	10 600	11 400	12 000	14 000	15 600	16 500	15 100	15 800

Zdroj: EUROSTAT, 2013; vlastní zpracování

Dá se říci, že průběh vývoje HDP na obyvatele k průměru EU koresponduje a potvrzuje metoda semaforu, která je zpracována v tabulce 3. 11. Absolutně největší rozdíl mezi kraji lze vypočítat v časovém rozpětí 2000 – 2003, kdy rozdíl panoval až 12 p.b. ve prospěch Zlínského kraje. Od roku 2005 se tento ukazatel za Zlínský kraj postupně zbarvoval do zelené barvy až v roce 2009 dosáhl absolutního maxima, dokonce za oba kraje a to tak, že za průměrem EU 27 zaostával jen o 29 p.b. Trenčiansky kraj se povětšinou nacházel v odstínu červené barvy, přičemž od roku 2007 do roku 2010 střídavě přichází zlepšení ekonomického postavení směrem k EU ale také následné zhoršení. V současnosti můžeme říct, že oba kraje zaujímají stejné postavení a není zde tedy viditelná klíčová disparita.

Tabulka 3.12: HDP na obyvatele (v PPS, k EU 27 = 100 %)

KRAJ/ROK	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zlínský kraj	59	61	61	63	62	64	65	67	69	71	67
Trenčiansky kraj	47	49	49	51	53	53	59	63	66	64	65

Zdroj: EUROSTAT 2013; vlastní zpracování

Sociální disparity

Jak dokládá barevná škála metody semaforu, která znázorňuje míru zaměstnanosti občanů starších 15 let, český region byl na tom podstatně hůře, co se týče nejnižších zjištěných hodnot za oba kraje, což dokládají fakta za rok 2005 a 2010. Za zmínku stojí také povšimnutí, že vývoj krajů je až na rok 2005 totožný, tedy ze středních hodnot se pro období 2006 – 2008 tento indikátor zbarvil do zelené barvy znázorňující absolutně nejvyšší hodnoty daného období, aby následně míra zaměstnanosti mohla klesnout pro oba kraje za další 3 měřené roky. Absolutně největší rozdíl v zaměstnanosti pracovní síly (1,4 %) nastal mezi kraji v roce 2005, avšak tento rozdíl se nedá pokládat za výraznou disparitu.

Tabulka 3.13: Míra zaměstnanosti obyvatel ve věku 15+ (v %)⁹¹

KRAJ/ROK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Zlínský kraj	53,7	53,3	52,2	54,3	55,7	55,7	53	52	53
Trenciansky kraj	53,6	53,5	53,6	54,9	54,4	55,5	52,9	52,2	52,3

Zdroj: ČSÚ 2013b, ŠÚSR, 2013a; vlastní zpracování

Meziregionální disparity v oblasti trhu práce na počátku 21. století opravdu existovaly, což značí největší barevná odlišnost vůbec, ovšem v následující tabulce tento fakt není zachycen. Postupem času docházelo k souladu vývoje nezaměstnanosti takovým způsobem, že na straně Zlínského kraje docházelo k nárůstu nezaměstnanosti a v Trenčianskem regionu se naopak míra nezaměstnanosti snižovala. Výsledkem tohoto procesu bylo téměř totožné sladění hodnot v roce 2006 a následné zlepšení u obou krajů. Vlivem krize dochází k opětovnému zvýšení nezaměstnanosti na obou stranách, přičemž Trenčiansky kraj v roce 2010 zasáhla vůbec nejtěživější situace, nejvyšší hodnota – 10,2 % za oba zkoumané kraje hovoří za vše.

Tabulka 3.14: Míra nezaměstnanosti osob starších 15 let (v %)⁹²

KRAJ/ROK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Zlínský kraj	7,5	7,4	9,4	7	5,5	3,8	7,3	8,5	7,6
Trenciansky kraj	9,2	8,6	8,1	7,1	5,7	4,7	7,3	10,2	8,7

Zdroj: ČSÚ 2013c, ŠÚSR, 2013b; vlastní zpracování

Územní disparity

Ukazatel intenzity cestovního ruchu, který je odkázán na počet ubytovacích zařízení v jednotlivých krajích, demonstruje **velkou územní nerovnost mezi kraji**. Pozitivním rysem je postupné snižování této obrovské disparity a pevně věřím, že budeme i svědky následného budoucího vymizení. Vzhledem k tomu, že Zlínský kraj je v této oblasti celorepublikově podprůměrný, výsledek česko-slovenského srovnání je vskutku jedinečný.

⁹¹Uvedená data jsou získána na základě VŠPS.

⁹²Uvedená data jsou získána na základě VŠPS a jedná se tedy o Obecnou míru nezaměstnanosti, která na rozdíl od registrované nezaměstnanosti vykazované MPSV zohledňuje občana: 1) který není zaměstnán, 2) který aktivně hledá práci a 3) je připraven k nástupu do práce během 14 dnů a je tedy více objektivní.

Tabulka 3.15: Intenzita cestovního ruchu – hromadná ubytovací zařízení
cestovního ruchu (počet)

KRAJ/ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Zlínský kraj	365	368	366	352	338	348	351
Trenčiansky kraj	209	211	274	275	271	253	249

Zdroj: ČSÚ 2013a, ŠÚSR, 2012; vlastní zpracování

3.4.2 SWOT analýza krajů

Tabulka 3.14 stručně a přehledně vyhodnocuje specifické faktory, které ovlivňují proces rozvoje krajů.

Tabulka 3.16: SWOT analýza Zlínského a Trenčianskeho kraje

Zlínský kraj	Trenčiansky kraj
SILNÉ STRÁNKY	SILNÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Růst konkurenceschopnosti regionu prostřednictvím: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Silného podnikatelského zázemí ▪ Podpory malých a středních podniků ✓ Nárůst vysokoškolsky vzdělaných občanů a to prostřednictvím rozšíření nabídky vysokoškolských zařízení v regionu ✓ Zachování kulturních tradic, folkloru a dalších historických dědictví jako lákadla pro cestovní ruch ✓ Možnost využití vodní dopravy jako nástroj pro přepravu zboží a pro rekreaci ✓ Poměrně rychlý rozvoj dálniční sítě a jiných typů rychlostních komunikací 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vhodná geografická poloha zahrnující hustou dopravní síť, která je tvořena důležitými dopravními koridory ✓ Rozvoj průmyslových parků a jiných vědecko-technologických zařízení na podporu podnikání v regionu ✓ Dostatečná nabídka vysoce vzdělané pracovní síly ✓ Dobrá dostupnost sociálních, veřejných a zdravotnických zařízení ✓ Budoucí potenciál pro rozvoj lázeňských center a jiných aktivit spadajících do cestovního ruchu

SLABÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ztráta některých průmyslových odvětví, jenž se opíraly o regionální tradici ✓ Postavení terciálního sektoru z pohledu zaměstnaných osob a podílu na HDP ✓ Mzdové ohodnocení pod celostátním průměrem ✓ Nedostatečné využití připravených průmyslových zón ✓ Nízká atraktivnost regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dlouhodobě rozdílný vývoj nezaměstnanosti v okresech kraje ✓ Nedostatek podpory a finančních zdrojů na obnovu některých zařízení v oblasti školství, zdravotnictví, kulturních památek ✓ Malá využitelnost dostupných podpor v podobě výrobních kapacit a vědy a výzkumu ✓ Špatné návaznost akademické sféry na podnikatelský sektor
PŘÍLEŽITOSTI	PŘÍLEŽITOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Přiblížení ekonomické vyspělosti regionu k průměru EU 27 ✓ Podpora zakládání velkých a středních firem ✓ Užší spolupráce mezi vzdělanostním systémem a podnikatelskou sférou ✓ Navýšení energetické účinnosti ✓ Rozšíření nabídky zařízení a služeb pro občany v důchodu ✓ Přilákání turistů a zlepšení marketingového obrazu některých památek a významných oblastí kraje 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Orientace na tradiční odvětví, po jehož výrobcích je zvýšená poptávka ✓ Narůst množství rekvalifikačních kurzů a zájmu o celoživotní vzdělání ✓ Další budování vědecko-technologických zón ✓ Odstranění bariér při zakládání podniku ✓ Příliv zahraničních investic ✓ Rozmach biopotravin a alternativní zdrojů energií
HROZBY	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Emigrace obyvatel z regionu či celkový pokles obyvatel kvůli zápornému přirozenému přírůstku ✓ Zpoždění konvergenčního procesu ve vztahu k jiným regionům ✓ Zaostalost venkovských oblastí 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pomalá restrukturalizace některých průmyslových odvětví ✓ Odliv obyvatel regionu za jinými mzdovými podmínkami a zlepšením životní úrovně ✓ Závislost na dovozu nerostných

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Snížení spojů veřejné dopravy za účelem snížení nákladů ✓ Zánik lidové tvorby a ještě větší úpadek role cestovního ruchu 	<p>surovin a energetických zdrojů</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Prohlubování sociální nerovnosti mezi občany ✓ Pozastavení výstavby některých důležitých dopravních spojů napříč regionem
---	--

Zdroj: ZAHRADNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA, 2008; TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ, 2006;

vlastní zpracování

4 Realizace a využití strukturální pomoci EU v české části Euroregionu Bílé-Biele Karpaty

4.1 Operační program přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika v programovacím období 2007 – 2013

V první části praktického oddílu bakalářské práce je představen konkrétní Operační program přeshraniční spolupráce a jsou zhodnoceny jeho finanční zdroje a počet provedených projektů dle různých zařazení. Cílem bylo vztáhnout tyto data především na Zlínský kraj a na základě toho poukázat také na jeho pozici v globálním měřítku programu. Výchozím zdrojem hodnot byl vnitřní materiál *Hodnocení projektů OPPS SR-ČR a FMP*⁹³. Veškerá data jsou získána k 31. 5. 2012.

4.1.1 Identifikace operačního programu

V programovém dokumentu upravující spolupráci přeshraniční úrovně mezi Českem a Slovenskem, který koresponduje se zásadami Evropské unie v této oblasti, se obě výše zmíněné země zavázaly realizovat⁹⁴: „*Operační program přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007-2013 (OPPS SR – ČR), který odráží charakter území slovensko-české příhraniční oblasti a potřeby jeho obyvatelů.*“

Obrázek 4.1: Logo OPPS SR-ČR

Zdroj: OPPS SR-ČR [online], 2012, s. 1; vlastní zpracování

Za **globální cíl** programu lze považovat snahu o růst společné provázanosti a sbližování příhraničních regionů v podobě udržení či navázání nové partnerské spolupráce občanů obou národů. Mezi **specifické cíle** se řadí především podpora přeshraničních struktur v sociální oblasti a v oblasti hospodářství, prostřednictvím kterých má docházet ke zvýšení

⁹³EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY. *Hodnocení projektů OPPS SR-ČR a FMP*. Interní materiál, 2013b. 2 s.

⁹⁴MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR a MINISTERSTVO PODOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJE VIDIEKA SR. *Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007–2013*. Bratislava: Ministerstvo podohospodárstva a rozvoje vidieka SR, 2007. 85 s.

konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v těchto regionech. Dále obě strany projevují velkou vůli zlepšit kvalitu příhraniční infrastruktury, která podporuje kohezi příhraničních krajů⁹⁵. V roli **řídícího orgánu** tohoto operačního programu je slovenská strana.

Administrativně jsou **územní celky**, v rámci kterých mohou být prováděny aktivity spadající do tohoto operačního programu, vytýčeny úrovní **NUTS 3** podél společné česko-slovenské hranice. Vymezená oblast je detailně zachycená v příloze č. 10, ve které můžeme identifikovat následující kraje:

- **Na území Slovenské republiky** – Trenčiansky samosprávny kraj, Trnavský samosprávny kraj a Žilinský samosprávny kraj.
- **Na území České republiky** – Jihomoravský kraj, Moravskoslezský kraj a Zlínský kraj.

Na základě potřeb vytýčeného území a stanovených cílů byly sestaveny **2 tematické prioritní osy** doplněné o **prioritní osu** zaměřující se na **zabezpečení řízení**. Tyto osy obsahují konkrétní podoblasti zájmu (oblasti podpory), na které jsou posléze vztahovány projektové žádosti. Podporované oblasti v rámci prioritních os jsou následovné⁹⁶:

1) PRIORITNÍ OSA I – Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničních regionů a spolupráce

Aktivity realizované prostřednictvím této prioritní osy počítají se zájmem nejen místních občanů, ale také se zapojením subjektů politického, ekonomického a občanského sektoru. Snahou je podpořit tradiční kulturní akce a tradice, pozměnit strukturu hospodářství a trhu práce ve snaze zvýšení potenciálu regionů a zefektivnění vědy a výzkumu.

2) PRIORITNÍ OSA II – Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí

Popis této prioritní osy je zaměřen především na oblast životního prostředí, které obrací svou pozornost na zachování typického rázu krajiny, navrácení tradiční fauny a flóry, snížení znečištění prostředí, vybudování naučných stezek, jiných středisek a dopravních sítí za účelem zvýšení atraktivnosti regionů a přílivem turistů.

---

⁹⁵OPPS SR-ČR. Informační leták k OPPS SR-ČR 2007-2013 [online]. 2012 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/materialy-a-dokumenty-materialy-a-dokumenty/publicita/>.

⁹⁶MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR a MINISTERSTVO PODOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJE VIDIEKA SR, ref. 94.

3) PRIORITNÍ OSA III – Technická pomoc

Prostředky této prioritní osy mají podle *nařízení č. 1083/2006 ES o všeobecných ustanoveních o ERDF, ESF a Kohezním fondu* zajišťovat fungování samotného programu zahrnující zřízení, monitorování a hodnocení.

4.1.2 Čerpání finančních prostředků v rámci OPPS SR-ČR

Přehled finanční alokace

Finanční prostředky pro projekty financované z *OPPS SR-ČR* poskytují *ERDF* a národní rozpočty. Přerozdělené zdroje mají podobu nenávratné pomoci. Finanční alokace pro současné programové období činila z *ERDF* **92,7 mil. EUR**, avšak přidělení financí pro jednotlivé roky nelze považovat za homogenní a mají vzrůstající tendenci. **Státní rozpočty** uvolnily **16,3 mil. EUR** a **celková finanční alokace** pro operační program tedy v součtu činila **109 mil. EUR**.

Tabulka 4.1: Finanční plán OP SR-ČR z ERDF v letech 2007 – 2013

Finanční alokace podle jednotlivých roků (v EUR)			
Rok	Financování ze SF (ERDF)	Fond soudržnosti	Celkem
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)
2007	12 417 530	0	12 417 530
2008	12 611 026	0	12 611 026
2009	12 892 636	0	12 892 636
2010	13 216 552	0	13 216 552
2011	13 548 264	0	13 548 264
2012	13 865 048	0	13 865 048
2013	14 189 085	0	14 189 085
Celkový součet za 2007-13	92 740 141	0	92 740 141

Zdroj: MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR a MINISTERSTVO

PODOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJE VIDIEKA SR, 2007; vlastní zpracování

Za finančně nejvíce nákladnou prioritní osu lze považovat **osu I**, která „spolkla“ téměř 58,9 mil. EUR, z toho 8,8 mil. EUR se připisuje národnímu financování a 85 % celkových zdrojů plynulo z rozpočtu Společenství, což si můžeme povšimnout v příloze č. 11, která znázorňuje přidělené prostředky na jednotlivé prioritní osy v rámci spolufinancování.

Vyhodnocení projektů z OPPS SR-ČR

V rámci 1. – 3. výzvy bylo k datu 31. 5. 2012 předloženo celkem **175 projektů** s finančním přínosem cca **93 mil. EUR**, z toho téměř většina je připisována vedoucímu partneru sídlícím na české straně hranice.

V českých regionech se nejvíce finančních zdrojů z prioritních os vyčerpalo ve **Zlínském kraji**, kde bylo realizováno v průběhu výše zmíněných výzev **50 projektů** o hodnotě **31 mil. EUR**, a proto se jeho podíl na celkovém počtu projektů celého OP vyšplhal na téměř 29 %.

Slovenským krajům vévodí **Trenčiansky kraj** spolu s **Žilinským**, jenž se oba nacházející na téměř totožné pozici, co se týče počtu nezamítnutých projektů. Objem alokovaných peněžních prostředků se odhaduje na **14 mil. EUR** v obou případech.

V česko-slovenské komparaci výrazně převažuje česká strana zásluhou **dominantního postavení Zlínského kraje** a je tedy v procesu čerpání finančních zdrojů z **OPPS SR-ČR** úspěšnější.

Tabulka 4.2: Schválené projekty za jednotlivé kraje podle vedoucího partnera

1. – 3. Výzva OPPS SR-ČR

Vedoucí partner	Počet projektů	%	v EUR	%
CZ				
Moravskoslezský kraj	13	7,43	7 635 677,69	8,2
Jihomoravský kraj	39	22,28	19 183 379,98	20,6
Zlínský kraj	50	28,58	31 490 451,60	33,8
SK				
Trenčiansky samosprávny kraj	28	16	14 859 846,58	15,95
Trnavský samosprávny kraj	18	10,28	5 865 661,68	6,3
Žilinský samosprávny kraj	27	15,43	14 113 502,84	15,15
Celkem	175	100	93 148 520,37	100

Zdroj: EUOREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, 2013b; vlastní zpracování

Vyhodnocení projektů z Fondu mikroprojektů

Součástí **OPPS SR-ČR** je i *Fond mikroprojektů* (dále *FMP*), který vznikl s úmyslem podpořit místní přeshraniční aktivity menšího rozsahu, aniž by přesáhly stanovený rozpočtový limit 20 tisíc EUR ⁹⁷.

⁹⁷OPPS SR-ČR. *Fond mikroprojektov* [online]. ©2008 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.sk-cz.eu/cs/uvodna-stranka/fond-mikroprojektov/>.

Celkový počet schválených projektů z *FMP* za **kraje** k požadovanému datu činil **323 projektů**. Z toho 175 bylo vedeno s vedoucím partnerem Slovenskou republikou a 148 jich bylo řízeno českou stranou. V českém krajském srovnání se na špici suveréně objevuje **Zlínský kraj**, jehož počet projektů převažuje i v mezistátním srovnání. Na Slovensku nejvíce projektů schválil Žilinský kraj.

Tabulka 4.3: Schválené projekty z FMP podle krajů a vedoucích partnerů⁹⁸

	TSK	ZLK	ŽSK	MSK	TTK	JHM
Počet projektů	56	84	80	30	38	35
Celkem	323					

Zdroj: EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, 2013b; vlastní zpracování

Pokud bychom chtěly srovnat **euroregiony** ležící podél česko-slovenské hranice, zjistily bychom, že nejvíce projektů, na které byly přiděleny prostředky z *FMP* v hodnotě **2 mil. EUR**, bylo schválených Euroregionem Bílé-Biele Karpaty a to **104** (slovenská strana 47, **česká strana 57**), zamítnutý počet se vyšplhal na 71 projektů (slovenská strana 30, **česká strana 41**). Celkem bylo podél hranice podáno **785 projektů**, avšak ne všechny projekty prošly zdárně etapami procesu hodnocení. Důležité je ovšem zmínit, že program stále dobíhá s minimálně 3 výzvami.

Tabulka 4.4: Schválené projekty z FMP podle euroregionů

	ER BBK	Beskydy	Pomoravie
SK	47	51	30
CZ	57	25	27
Celkem	104	76	57
EUR	2 068 767,46	1 447 353,98	1 327 928,63

Zdroj: EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, 2013b; vlastní zpracování

4.2 Rámec strukturální pomoci EU v ER BBK

V druhé části praktického oddílu bych chtěla detailněji rozvést funkce a činnosti vybraného euroregionu v řízení projektů, které jsou položené na specifickém rámcovém dokumentu obsahující cíle a priority zaměření. Tento dokument se dá také považovat za dlouhodobější plán rozvoje přeshraniční spolupráce v daném území. Součástí této části je i porovnání shodnosti dvou doposud vytvořených takových dokumentů a harmonogram implementace.

⁹⁸Součástí jsou zahrnuty i projekty krajů s dalšími oprávněnými kraji, nejen sousedícími.

4.2.1 Identifikace společného programového dokumentu ER BBK

Euroregion Bílé Karpaty je raritou mezi euroregiony díky vytváření samostatného programového dokumentu s názvem *Společný programový dokument přeshraniční spolupráce ER BBK na roky 2007 – 2013* (dále jen *SPD*), který:

- plynule navazuje na stejný rámcový dokument na léta 2001 – 2006,
- odráží potřeby daného území v podobě stanovených cílů a priorit,
- je v souladu s *OPPS SR-ČR*,

Neměli bychom opomenout zmínit, že samotný dokument odkazuje na *Lisabonskou a Göteborgskou strategii*, cíle a priority respektují vše, co vyplývá z třetího cíle politiky soudržnosti tedy *Evropská územní spolupráce* v letech 2007 – 2013.

Obrázek 4.2: Logo Euroregionu Bílé-Biele Karpaty

Zdroj: AEBR [online], ©2010a; vlastní zpracování

Realizace projektů a směřování programu přeshraniční spolupráce v rámci euroregionu by měly vést k **rovnovážnému kulturně-společenskému rozvoji, sociálně-ekonomickému rozvoji** a také by měly napomoci **zachování přírodních hodnot**.

Tyto cíle odráží nastavení priorit SPD a plnění jednotlivých opatření, jejichž hlavní těžiště jsou prioritní osy stanovené *OPPS SR-ČR*. SPD na roky 2007 – 2013 vytyčuje tyto opatření a priority⁹⁹:

1) PRIORITA 1 – Rozvoj lidského potenciálu a podnikání

Priorita 1 obsahuje oblasti jako zdravotní péče, sociální péče, vzájemná informovanost a pomoc při mimořádných událostech, školství a vzdělání, věda a výzkum, politika zaměstnanosti a kultura.

---

⁹⁹EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, ref. 58.

2) PRIORITA 2 – Rozvoj infrastruktury životního prostředí

Priorita 2 se skládá z opatření – odpady, ochrana ovzduší, voda, lesy a půda, environmentální výchova a ochrana přírody, krajiny a životního prostředí.

3) PRIORITA 3 – Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu

Priorita 3 se zaměřuje na tvorbu programů cestovního ruchu, informační systém ER BBK, dobudování drobné infrastruktury v podobě cyklotras, vytváření lokálních sítí rozvoje místního cestovního ruchu a zřízení turistických přechodů v rámci ER BBK.

Komparace rámcových dokumentů

Srovnáním obou programových dokumentů tedy **SPD 2001 – 2006** a **200 – 2013** zjistíme, že panují nejen rozdíly v cílech a prioritách, ale i v celkové době přípravy dokumentu. Díky předcházející zkušenosti a hlavně nabytým poznatkům, co lze udělat lépe, zpracování druhého rámcového dokumentu proběhlo v poněkud kratším čase. Zatímco na vzniku prvního programového dokumentu se odborníci podíleli v rámci 39 pracovních setkání během 1,5 roku, druhý programový dokument vznikl prostřednictvím 6 pracovních setkání za necelý rok¹⁰⁰.

V tabulce č. 4.5 si můžeme povšimnout, na jaké **priority** se zaměřily jednotlivé dokumenty. Porovnáním zjistíme, že přičemž má každá priorita stejnou váhu důležitosti, v druhém programovacím období ER BBK spojil 1. a 4. prioritu z předcházejícího období a vytvořil tak prioritu č. 1. Co se týče priorit 2 a 3, zůstaly zachovány, jen se ve druhém programovacím období zvýšil důraz na realizaci rozvoje infrastruktury v těchto oblastech namísto analýz.

Tabulka 4.5: Znázornění priorit obou SPD

	SPD 2001 - 2006	SPD 2007 - 2013
Priorita 1	Komplexní starostlivost o lidský potenciál	Rozvoj lidského potenciálu a podnikání
Priorita 2	Biosférická rezervace území Bílé Karpaty	Rozvoj infrastruktury životního prostředí
Priorita 3	Rozvoj cestovního ruchu	Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu
Priorita 4	Rozvoj malého a středního podnikání	Doprava a technická infrastruktura ¹⁰¹

Zdroj: HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al., 2010, 2011; vlastní zpracování

¹⁰⁰HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al., ref. 59.

¹⁰¹Poslední priorita byla přenechána do kompetencí samosprávným krajům, a tedy není zachycená v hodnocení ER BBK.

Existence upraveného programového dokumentu pro území ER BBK je hodnocena velmi pozitivně. Díky vhodně nastaveným parametrům je v současném období vyzdvížena nejen jeho kvantitativní stránka (počet projektů a finanční přínos) ale i kvalitativní (obsah). Není tedy divu, že další rozvoj přeshraniční spolupráce na území ER BBK bude opět položen na SPD i v novém programovacím období, tedy po roku 2014.

4.2.2 Implementace Společného programového dokumentu

Euroregion Bílé – Biele Karpaty se v průběhu implementace zaměřil na efektivní naplnění plánovaných **cílů** spjatých se samotným procesem a hlavně i s alokací peněžních prostředků¹⁰²:

- **systematické budování euroregionálního povědomí a sounáležitosti s ER BBK na svém území** – tento cíl byl průběžně plněný prostřednictvím priorit a opatření SPD 1. – 3.,
- **poskytování podpory projektům a institucím v návaznosti na priority a opatření SPD** – průběžní plnění v rámci SPD priority 1,
- **prosazování efektivní finanční podpory a získávání zdrojů pro přeshraniční spolupráci** – cíl byl plněn v souběhu se *Společným monitorovacím výborem OP PS SR-ČR 2007 – 2013, Správcovstvím fondu mikroprojektů*, prosazením podpory *Euroregionálních sdružení SR do zákona č. 539/2008 Z.z.* a taky účastí v *Pracovní skupině pro přípravu OP PS SR-ČR* budoucího programového období,
- **monitorování a hodnocení efektivního využití zdrojů podle priorit a opatření plynoucích z SPD** – cíl realizován pomocí zprávy *Hodnocení implementace SPD ER BBK 2007 – 2012*, ke které jsem měla přístup.

Pro zabezpečení hladkého chodu implementace euroregion zpracovává **harmonogram** postupu, ve kterém jsou zachyceny hlavní etapy „vývoje“ SPD, ty jsou následující:

1. Vydání SPD 2007 – 2013 a veřejné prezentace – říjen roku 2006 – realizace.
2. Aktualizace SPD na základě ročního intervalu monitorování – měla proběhnout do listopadu roku 2010, avšak tento krok nebyl potřeba vzhledem ke správnému nastavení parametrů SPD podle předchozího SPD.
3. Propagace a implementace SPD 2007 – 2013 – realizovaná od října roku 2006.
4. Příprava SPD pro nové programovací období 2014 – 2020 – byla zasazena do časového intervalu roků 2012 - 2013 a je tedy stále probíhajícím procesem.

---

¹⁰²EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY. *Hodnocení implementace SPD*. Interní materiál, 2013a. 10 s.

5. Monitoring a hodnocení plnění SPD 2007 - 2013 - jako jediná etapa probíhala průběžně.
6. Vyhodnocení plnění SPD 2007 – 2013 – jedná se o budoucí etapu, začínající měsícem říjen roku 2013 a je tedy v přípravě.
7. Vydání SPD na roky 2014 – 2020 a veřejná prezentace – poslední etapa uzavírá současný cyklus a otevírá budoucí časový plán říjnovým datem letošního roku.

Jak z časového plánu jistě vyplývá, etapy 5. a 6. se vzájemně prolínají. Plnění priorit a opatření bylo prověřováno průběžnou implementací výzev *OPPS SR-ČR* a *FMP* a taktéž data bylo možné najít v ročních zprávách zhodnocujících činnosti obou sdružení. Tyto procesy byly nebo budou doplněny o hodnocení *ex ante* (roku 2006) a *ex post* (v letech 2013 – 2015).

4.2.3 Role ER BBK v projektovém řízení

Euroregion Bílé-Biele Karpaty zaujímá **2 úlohy** v procesu projektového managementu – úlohu realizátora samotných projektů ER BBK a druhou úlohou je pozice administrátora projektových žádostí jiných subjektů. Důležité **funkce** zaujímají také národní sdružení v rámci *Fondu mikroprojektů*.

Roli realizátora euroregion přebírá prostřednictvím národních sdružení, které se na projektech zejména neinvestičního charakteru podílí společně se sousedními partnerskými euroregiony, příhraničními odbornými týmy euroregionu, regionálními rozvojovými agenturami a univerzitami a administrativními celky v podobě Zlínského a Trenčianského kraje. Při rozhodování výběrem prochází především projekty, které mají dopad na celé území euroregionu a splňují 8 základních kritérií – přeshraničnost, reálnost, potřebnost, jedinečnost, schopnost předfinancování, zájem o zodpovědnost za projekt, trvalá udržitelnost, připravenost projektu, propagace a zviditelnění euroregionu.

Euroregion již od samotného počátku pracoval na **dlouhodobých společných programech**, které byly postupně realizovány dílčími projekty, do roku 2010 byly v rámci jednotlivých projektů získány tyto finanční alokace¹⁰³:

- *Servisní činnost pro členy a území ER BBK, horizontální a vertikální partnerství* – realizace 22 projektů (16 dotací pro slovenskou stranu a 6 pro českou) o alokaci 809 552 EUR,
- *Rozvoj cestovního ruchu* – 11 projektů o hodnotě 158 696 EUR,

¹⁰³HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al., ref. 59.

- *Rozvoj venkovského území a lidského potenciálu euroregionu* – 11 projektů za 149 651 EUR,
- *VITRUM PRO FUTURUM – ER BBK, euroregion skla* - uskutečnění 7 projektů o finančních zdrojích 65 174 EUR,
- *Životní prostředí* – 5 dotací pro slovenskou stranu o hodnotě 31 804 EUR.

Žádost o finanční příspěvek na investiční a neinvestiční projekty mohou podat zadavatelé s právní subjektivitou a se sídlem (ve výjimečných případech dopadem) na území vymezených programem. Pro tyto žadatele euroregion plní funkci **administrátora projektů**.

Další důležitou roli má české sdružení ER BBK v rámci *OPPS SR-ČR* 2007-2013, kde zaujímá pozici **Správce Fondu mikroprojektů** pro vymezené území Moravskoslezského, Jiho-moravského a samozřejmě Zlínského kraje. Tato pozice zahrnuje zejména zodpovědnost za alokované finanční zdroje a implementaci fondu. Zároveň je také **vedoucím partnerem střešního projektu**, tedy jeho zodpovědnost se přesouvá i na slovenské kraje podél společné hranice. Partnera české straně dělá slovenské sdružení, které je považováno za **správce** ve slovenských regionech¹⁰⁴.

4.3 Vyhodnocení dosavadního využití pomoci EU na území Euroregionu Bílé Karpaty

Na závěr bych chtěla analyzovat a shrnout postavení ER BBK v oblasti uskutečněných projektů. Výchozími zdroji informací mi byly vnitřní dokumenty euroregionu *Hodnocení implementace SPD*¹⁰⁵. Tak jako v první části i zde jsou data opatřeny k 31. 5. 2012.

4.3.1 Přehled projektů

Přiložená tabulka 4.6 vykazuje statistiku projektů dle jednotlivých priorit provedených jednotlivými národními sdruženími tvořící dále komplexní souhrn za celý ER BBK.

Zaměříme-li se nejprve na **slovenskou stranu**, můžeme konstatovat, že objemově nejvíce projektů a i alokace dokázala pojmout **priorita 1**, ve které bylo realizováno **17 projektů** o téměř **177 tisíc EUR**. Dále v žebříčku následovala **priorita 3** s počtem **projektů 9** a finančními zdroji cca **196 tisíc EUR**, v rámci priority 2 bylo vykonáno nejméně projektů. Pokud bychom chtěli konečné číslo projektů rozčlenit dle zdrojů financování, z celkového

¹⁰⁴HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al., ref. 59.

¹⁰⁵EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, ref. 102.

počtu 23 projektů bylo zafinancovaných ze státního rozpočtu Slovenské republiky částkou 366 424,56 EUR. Trenčiansky samosprávny kraj podpořil finančně 5 projektů hodnotou 3991,62 EUR a zbylé 2 projekty byly spolufinancované z jiných zdrojů, které přispěly částkou 32 170,53 EUR. Těmito zdroji byly Nadace Ekopolis a Mezinárodní Vyšehradský fond (IVF).

Tabulka 4.6: Přehled získaných a realizovaných projektů ER BBK na plnění priorit a opatření oběma národními sdruženími

Priority SPD	Lidský potenciál a podnikání		Rozvoj infrastr. ŽP		Rozvoj infrastr. CR	
	PP	EUR	PP	EUR	PP	EUR
Región Biele Karpaty						
SPERA (2007-2008)	9	94 178,66	3	25 975,25	2	22 120,43
ZOPRR (2009-2012)	3	50 732,28			6	173 417,94
TSK (2007-2011)	4	2 991,62			1	1 000,00
IVF (2010)	1	29 592,99				
Nadace Ekopolis (2009)			1	2 577,54		
Spolu	17	177 495,55	4	28 552,79	9	196 538,37
Region Bílé Karpaty						
Fond mikroprojektů (2007-13)	1	6 653 262,00				
Projekty z FMP (2008-2012)	2	46 888,00	1	20 997,00	2	46 758,44
Zlínský kraj (2007-2010)*	4	4 541,75				
Město Zlín (2007-2011)	dotace	20 824,85				
Spolu	7	6 725 516,60		20 997,00	2	46 758,44
ER BBK - celkem	24	6 903 012,15	5	49 549,79	11	243 296,81

Zdroj: EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, 2013a; vlastní zpracování

Na **českém území** euroregionu bylo k danému datu **celkem** evidováno **10 projektů**, z toho **7** prostřednictvím **priority 1** s finanční sumou **6,7 mil. EUR**, přičemž většina částky je připisována *FMP*. Dále **1 projekt** byl uskutečněn **prioritu 2** a zbytek tedy **2 projekty prioritou 3**. V případě Regionu Bílé Karpaty je důležité zmínit, že právě toto sdružení řídilo 1 společný projekt v rámci české hranice *FMP*, ze které bylo uskutečněno 5 samostatných projektů pro celý euroregion v hodnotě 114 643,44 EUR a české sdružení bylo vedeno jako vedoucí (hlavní) partner. Dalším důležitým zdrojem financování bylo

Město Zlín, které přispělo dotacemi ve výši 20 824,85 EUR a také Zlínský kraj, který zafinancoval 4 projekty částkou 4 541,75 EUR¹⁰⁶.

Celkem se za dané období na území ER BBK rozdělilo mezi priority **40 projektů o hodnotě 7,1 mil. EUR** a to takhle:

- priorita 1 – 24 projektů,
- priorita 2 – 5 projektů,
- priorita 3 – 11 projektů.

V česko-slovenské komparaci dle počtu projektů si tentokrát vede lépe národní sdružení sídlící ve Slovenské republice. V obou případech, i za celý euroregion jsou priority dle počtu podaných projektů výrazně nevyvážené, tradičně nejvíce je jich v rámci priority 1. Tento počet se ještě navýšil a to na úkor zbylých dvou priorit.

Srovnání letošního plnění programu SPD s předcházejícím SPD za rok 2002 – 2006 přináší zejména nárůst objemu implementovaných finančních zdrojů ve prospěch současnosti, o kterém důvěryhodně vypovídá přepočtení **přínosu na obyvatele**. U prvního SPD hovoříme o přínosu **0,98 EUR na obyvatele** (při počtu obyvatel 1,19 milionů). V současném programu je přínos odhadován na **6,05 EUR na obyvatele** (při počtu obyvatel 1,18 milionů) a přitom ještě nebyl ukončen.

Zatímco v minulém období bylo uskutečněno 32 projektů, což je mnohem více než v současném období, finanční alokace dosáhla jen 1 168 486,48 EUR a je to tedy diametrálně velmi málo oproti současnosti. Tento fakt taktéž dokládá přepočtená **částka na 1 projekt**, která v loňském programovacím období byla **136 758,84 EUR**, letos je to pětkrát tolik – tedy **685 703,31 EUR**.

Tabulka 4.7 nabízí *vyhodnocení projektů na území ER BBK v rámci OPPS SR-ČR*, souhrnný počet schválených projektů na území euroregionu se odhadoval na **62 projektů**, což tvoří asi **35,4 %** celkových schválených projektů operačním programem, s finanční alokací **42,5 mil. EUR** pro toto regionální území a to odpovídá zhruba **45,6 %** z celkové finanční sumy přerozdělené podél hranice.

---

¹⁰⁶Veškeré finanční částky byly přepočteny ER BBK dle průměrného ročního kurzu NBS za rok 2011 (1 EUR = 24,55 CZK).

Tabulka 4.7: Schválené projekty v rámci prioritních os I. a II. na území ER BBK

Oblast podpory z OPPS SR-ČR	Priorita SPD	počet projektů	Vedoucí partner		Hodnota projektů v EUR
			SK	CZ	
Priorita I: Podpora socio-kulturního a hospodářského rozvoje přeshraničních regionů a spolupráce					
I.1. Kulturní rozvoj a zachování tradic	1	13	6	7	4 945 054,50
I.2. Spolupráce a síťování	1	9	2	7	2 928 090,95
I.3. Vzdělávání, trh práce a zaměstnanost	1	9	1	8	2 546 201,25
I.4. Rozvoj podnikat.a inovačního prostředí	1	6	1	5	2 928 972,47
I.5. Rozvoj přeshraničního turismu	3	10	3	2	4 134 496,99
I.6. Fond mikroprojektů	1	1	-	1	10 910 604,82
Prioritní osa I. celkem		48	13	35	28 393 420,98
Priorita II: Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí					
II.1. Rozvoj dopravní infra.a dostupnosti pohraničí	-	5	3	2	9 142 471,33
II.2. Zachování ŽP a rozvoj krajiny	2	6	2	4	4 503 343,19
II.3. Zlepšení inform.a komunik.dostupnosti	1	3	2	1	474 369,85
Prioritní osa II. celkem		14	7	7	14 120 184,37
Prioritné osy I. a II. v ER BBK spolu		62	20	42	42 513 605,35

Zdroj: EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, 2013a; vlastní zpracování

4.3.2 Finanční přehled

Finanční naplnění vychází ze schopnosti euroregionu zajistit předfinancování jednotlivých projektů, zaručení garance vlastních vkladů a připravenosti regionů absorbovat zdroje po programové a projektové stránce.

Tabulka 4.8: Finanční nástin v letech 2007 – 2013 pro program OPSP SR-ČR podle priorit SPD ER BBK

Finanční prostředky na prioritu 2007 - 2012		Plán	Skutečnost	Počet projektů	Z toho SK - CZ ¹⁰⁷
Investiční a neinvestiční projekty	Rozvoj lidského potenciálu	5,26	24,26	38	10 - 28
	Rozvoj infrastr. ŽP	6,45	14,12	14	7 - 7
	Rozvoj infrastr. CR	7,35	4,13	10	3 - 7
	„Velké“ projekty spolu	19,06	42,51	62	20 - 42
z toho FMP	Kulturní a společenská PS	2,07	2,07	104	47 - 57
Celková podpora OPSP SR-ČR 2007-12		19,06	42,61	166	67 - 99

Zdroj: EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY, 2013a; vlastní zpracování

¹⁰⁷ Rozdělení projektů podle vedoucího partnera.

Euroregion prokázal v procesu předfinancování silnou pozici, což dokládá pozitivní **odchylka** plánované hodnoty realizovaných a schválených projektů z **19 mil. EUR** na téměř **43 mil. EUR**. V porovnání počtu projektů dle vedoucího partnera se jasně projevila lepší schopnost předfinancovat projekty českou stranou, avšak z tabulky můžeme vyzorovat, že česká strana je dominantnější ve „velkých“ projektech a naopak slovenská strana je úspěšnější v mikroprojektech.

Co se týče priorit, nenaplněná zůstala priorita č. 3 v oblasti cestovního ruchu, naopak výrazné překročení stanoveného finančního plánu zaznamenala priorita č. 1 a to téměř pětinasobně.

4.3.3 Přehled naplnění priorit

Na základě hodnotící zprávy mi bylo umožněno zjistit, že doposud bylo schváleno a realizováno **201 projektových žádostí** v rámci **3 priorit a 18 opatření**, došlo k naplnění **53** z 80 plánovaných **tematických cílů SPD**, což vypovídá o celkovém **66 %** plnění.

Pokud bychom naplnění programu po obsahové stránce detailně rozčlenily na jednotlivé priority, zjistily bychom, že v rámci **priority 1** bylo k uvedenému datu naplněno **4 ze 7 opatření**, v procentuálním vyjádření se jedná o **57 %** úspěšnost realizovaných témat. Z toho nejrychleji vyčerpané byly opatření *1.5. Věda a výzkum a 1.7. Kultura*.

Plnění **56,5 %** odpovídá naplnění **priority 2**, ve které bylo nejvíc projektů realizováno prostřednictvím opatření *2.2. Ochrana ovzduší, 2.4 Lesy a půda, 2.6 Ochrana přírody, krajiny a životního prostředí*, tedy prakticky byly naplněny **3 opatření ze 6** a bylo realizováno 13 témat z 23.

Největší úspěšnost v plnění opatření - **60 %** a **74 %** plnění témat bylo uskutečněno **prioritou 3**, což odráží velký zájem území euroregionu o oblasti zaměření této priority. Naplněny byly **3 opatření z 5**, konkrétně se jednalo o tyto opatření s názvem *3.1 Tvorba programů cestovního ruchu, 3.2 Informační systém ER BBK a 3.3 Dobudování drobné infrastruktury cyklotras*.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo přiblížení problematiky a efektivnosti přeshraniční spolupráce v EU a to na příkladu mnou vybraného Euroregionu Bílé – Biele Karpaty.

Tak jako samotný dynamický vývoj integračního seskupení i vývoj přeshraniční spolupráce prochází změnami a odráží potřeby regionů dané doby. Právě existence regionálních disparit umocňuje přeshraniční spolupráci a o její nutnosti realizace není pochyb. Proto i v nadcházejícím programovém období 2014 – 2020 má přeshraniční spolupráce v rámci cílů kohezní politiky vyhraněné místo a to jako součást druhého cíle Evropská územní spolupráce, který může disponovat s předpokládanou finanční alokací 8,9 mld. EUR. Pro samotné operační programy přeshraniční spolupráce, které budou pokračovat ve stejném měřítku jako v současném dobíhajícím období, bude rozdělena částka o hodnotě 6,6 mld. EUR.

Dílními cíli práce bylo prokázání či vyvrácení hypotéz, zda existence ER BBK pomáhá snižovat krajské disparity v případě jejich prokázání a zda ER BBK umocňuje konvergenci obou krajů k průměru EU 27 a to v podobě rozvoje krajů.

Kromě odlišných základních a administrativních rysů jako je počet obyvatel, počet okresů tvořící kraj, lze identifikovat skutečné ukazatele regionálních disparit v ekonomické, sociální a územní oblasti. Prokázalo se, že v ekonomické oblasti kraje prošly téměř shodným vývojem a zvýšení životní úrovně nastalo především vstupem zemí do EU, avšak v souvislosti s ukazatelem HDP přepočteného na obyvatele v PPS nelze hovořit o klíčové disparitě. V oblasti trhu práce meziregionální disparity na počátku 21. století opravdu existovaly, postupně docházelo ke sladění míry nezaměstnanosti na obou stranách na téměř přijatelnou hodnotu, nicméně vlivem krize tento trend byl zastaven a došlo k výraznému nárůstu míry nezaměstnanosti, což dokládá nejvyšší zjištěná hodnota míry nezaměstnanosti za sledované období za oba kraje – 10,2 % v Trenčianském kraji v roce 2010. Ukazatel míra zaměstnanosti obyvatel ve věku 15+ také neidentifikoval výraznou disparitu a tak se ani v této oblasti neprojevil výrazný rozdíl mezi regiony. V oblasti územních disparit byl zkoumán počet ubytovacích zařízení, který je často také označován jako ukazatel intenzity cestovního ruchu. Tento ukazatel demonstroval velkou územní nerovnost mezi kraji ve prospěch lepšího postavení Zlínského kraje, přičemž je důležité zmínit, že i zde dochází ke snižování této obrovské disparity i díky přičinění ER BBK podporující cestovní ruch.

Bylo potvrzeno, že **euroregion napomáhá konvergenci obou krajů k EU 27**, což dokládá ukazatel HDP na obyvatele v PPS (EU 27 = 100%). Na počátku měřitelného období oba kraje vykazovaly absolutně nejhorší hodnoty, Trenčiansky kraj nedosahoval ani poloviny (47 %) a Zlínský kraj byl lehce nad polovinou průměru (59 %). Během desetiletého vývoje kraje prošly rozvojem a následovalo zvýšení úrovně, což demonstrují hodnoty tohoto ukazatele v roce 2010. Zlínský kraj dosáhl úrovně 67 % průměru a Trenčiansky kraj 65 %. Můžeme tedy tvrdit, že euroregion má na své území pozitivní vliv a i pro příští léta kraje z jeho činností a aktivit mohou čerpat.

I přestože na počátku vytváření slovensko-českého sdružení s přeshraniční působností panovaly jisté obavy, zda má tento projekt smysl, výročí deseti let působení ER BBK a zpětné zhodnocení činnosti a působení ukázalo, že tento akt byl správným počinem. Projevila se velmi blízká sounáležitost Čechů a Slováků, což dokládá množství zrealizovaných projektů a aktivit podél hranice.

Během období 2007 – 2012 se podařilo **schválit a zrealizovat 201 projektových žádostí** v rámci 3 priorit a 18 opatření, které vypovídají o celkovém 66 % plnění priorit. Největší zájem a nejvíce nákladnou prioritou byla priorita 1 Rozvoj lidského potenciálu a podnikání. ER BBK v daném období také realizoval prostřednictvím národních sdružení 40 projektů o hodnotě téměř 7,2 mil. EUR.

Budoucnost euroregionu je spjata s možným rozšířením svých partnerů a se správným nastavení SPD 2014 – 2020, které by odráželo slabiny území, dokázalo by je co nejvíce eliminovat a finanční podpora by tak vedla ke zkvalitnění života tamního obyvatelstva. Jak sám euroregion uvádí, důležité je do území peníze přinášet, nikoliv odčerpávat.

Co se týče postavení obou krajů v OPPS SR-ČR, v celkovém měřítku je **lépe hodnocena česká strana euroregionu**, která dominuje téměř ve všech srovnání dle různých zařazení, ať už je to pozice Zlínského kraje v mezikrajském srovnání podél slovensko-české hranice či srovnání euroregionů.

Z výše uvedeného vyplývá, že hlavní cíl a potvrzení specifických cílů se podařilo naplnit.

Seznam zdrojů

Knižní zdroje

1. BRANDA, P. *Euroregiony: Mosty přes hranice. Informační publikace*. Liberec: Euroregion Nisa, 2003.
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Zlínského kraje 2005*. Zlín: Krajská reprezentace Zlín, 2005. 336 s. ISBN 80-250-1114-3.
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Zlínského kraje 2006*. Zlín: Krajská správa Zlín, 2006. 256 s. ISBN 80-250-1327-8.
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Zlínského kraje 2012*. Zlín: Krajská správa Českého statistického úřadu ve Zlíně, oddělení informačních služeb, 2012. 214 s. ISBN 978-80-250-2268-9.
5. DOČKAL, V., M. CHOVANČÍK et al. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový obálček a hrana reality*. Brno: MUNI, 2005. 136 s. ISBN 80-210-3751-2.
6. EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL POLICY. *European Territorial Cooperation — Building bridges between people*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011a. 144 s. ISBN: 978-92-79-20900-0.
7. EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion Policy 2007 – 2013. Commentaries and official texts*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 160 s. ISBN 92-79-03805-2.
8. EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion Policy 2014 – 2020 – Investing in growth and jobs*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011b. 20 s. ISBN 978-92-79-21490-5.
9. HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2012. 198 s. ISBN 978-80-248-2808-4.
10. HUSTÁKOVÁ, KARLÍKOVÁ, KOLÍNEK et al. *Euroregion Bílé-Biele Karpaty – zkušenosti a budoucnost cezhraničnej spolupráce*. Trenčín: Región Biele Karpaty, 2010. Zlín: Region Bílé Karpaty, 2011. 96 s. ISBN 978-80-89407-06-4.
11. JEŘÁBEK, M., J. DOKOUPIL, T. HAVLÍČEK et al. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* Praha: Academia, nakladatelství AV ČR, 2004. 296 s. ISBN 80-200-1051-3.

12. MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
13. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR a MINISTERSTVO PODOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJE VIDIEKA SR. *Operační program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007–2013*. Bratislava: Ministerstvo podohospodárstva a rozvoje vidieka SR, 2007. 85 s.
14. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Nová regionální politika*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Dada, a.s., 2002. 91 s. ISBN 80-903064-1-1.
15. NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 65 s. ISBN 987-80-86754-78-9.
16. SEDLÁŘOVÁ, Petra. *Využití vybraných programů přeshraniční spolupráce v České republice*. Ostrava, 2008. Diplomová práce. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta.
17. SOVINSKÝ, Jaroslav. *Státní hranice Československa a České republiky*. Praha: Spolek českých právníků Všeherd, 2005. 310 s. ISBN 80-85305-42-9.
18. ŠINDLER P., A. WAHLA. *Evropská unie v geografickém vzdělávání*. Ostrava: Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity, 1999. 105 s. ISBN 80-7042-780-9.
19. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. PRACOVISKO ŠÚ SR V TRENČÍNE. *Trenčiansky kraj v číslach 2012*. Trenčín: Pracovisko ŠÚSR v Trenčíne, 2012a. 31 s. ISBN 978-80-8121-183-6.
20. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. PRACOVISKO ŠÚ SR V TRENČÍNE. *Vývoj obyvateľstva v Trenčianskom kraji 2011*. Trenčín: Pracovisko ŠÚ SR v Trenčíne, Odbor informatiky, registrov a informačných služieb, 2012b. 42 s. ISBN 978-80-8121-169-0.
21. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Ročenka vedy a techniky v Slovenskej republike 2012*. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012. 86 s. ISBN 978-80-8121-155-3.
22. WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ et al. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 473 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
23. WOKOUN, R., P. MATES, J. KADERÁBKOVÁ et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9.

24. ZICH, František. *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. II., Sborník podkladových studií*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2005. 206 s. ISBN 80-7044-721-4.

Elektronické publikace

25. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Projekce obyvatelstva v krajích a oblastech ČR do roku 2065* [online]. 2010. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/4021-10>.
26. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Výzkum a vývoj v ČR za rok 2011* [online]. 2012. [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyzkum_a_vyvoj_v_cr_za_rok_2011_graficky_prehled_za_jednotlive_sektory/\\$File/1_prehled_2011.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyzkum_a_vyvoj_v_cr_za_rok_2011_graficky_prehled_za_jednotlive_sektory/$File/1_prehled_2011.pdf).
27. EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW. VENICE COMMISSION. *Euroregion as a mechanism for strengthening transfrontier and interregional co-operation opportunities and challenges* [online]. 2010. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: [http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-UDT\(2010\)008-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-UDT(2010)008-e.pdf).
28. EUROPEAN COUNCIL. *Conclusions. Multiannual financial framework* [online]. 2013. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/135344.pdf.
29. EUROSITE. *EU funding: European territorial cooperation* [online]. 2008. [cit. 2012-12-11]. Dostupné z: http://www.eurosite.org/files/etc_factsheet_Oct_2008.pdf.
30. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020 - Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce* [online]. 2012. [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: http://www.venkovskenoviny.cz/dat/sbr/2012/00012_material-cely-text.pdf.
31. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. PRACOVISKO ŠÚ SR V TRENČÍNE. *Informatívna správa o ekonomickom vývoji v Trenčianskom kraji za 1. - 3. štvrťrok 2012* [online]. 2012. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://portal.statistics.sk/files/KrajskeSpravy/TN/tab_cast_3_2012.pdf.

32. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. PRACOVISKO ŠÚ SR V TRENČÍNE. *Okresy Trenčianskeho kraja 2011* [online]. 2011. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=53309>.
33. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Regionálny HDP 1995 – 2010 – revidované dáta* [online]. 2013. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_300/330/rev_hdp/reg_rev_hdp_1995-2010.pdf.
34. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Základné ukazovatele trhu práce v okresoch Trenčianskeho kraja k 31. 12. 2011* [online]. 2011. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=45168>.
35. TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Koncepcia regionálneho rozvoja a cestovného ruchu pre programovacie obdobie 2007 – 2013* [online]. 2006. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.tsk.sk/buxus/docs//regional/KoncepciaRRCR2007-2013.pdf>.
36. ÚRAD TRENČIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja. 2011* [online]. 2003. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.tsk.sk/buxus/docs//content/PHSR_TSK.pdf.
37. ZAHRADNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA. *Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009 – 2020* [online]. 2008. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/strategie-rozvoje-zlinskeho-kraje-2009-2020-srzk--cl-680.html>.

Webové stránky

38. AEBR. *Euroregion Bílé – Biele Karpaty* [online]. ©2010a [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/en/members/member_detail.php?region_id=43.
39. AEBR. *Organisation of AEBR* [online]. ©2010b [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: <http://www.aebr.eu/en/profile/organisation.php>.
40. AEBR. *Presentation of Euroregión Bílé-Biele Karpaty* [online]. ©2010c [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/pdf/fmanager//Regionen/B/110330_Fact_Sheet_B_1_-Biele_Karpaty.pdf.
41. CENTRAL EUROPE. *What is European central programme* [online]. [cit. 2012-12-11]. Dostupné z: <http://www.central2013.eu/about-central/central-europe-programme/>.

42. CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR. *Evropská územní spolupráce. Historie* [online]. © 2008-2009a. [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://www.cil3.cz/historie.htm>.
43. CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR. *Přeshraniční spolupráce. Mapa* [online]. © 2008-2009b [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: http://www.cil3.cz/evropska_uzemni_spoluprace.htm.
44. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Euroregiony v ČR* [online]. 2007. [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/p/1372-05>.
45. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Euroregiony v ČR. Mapa* [online]. 2010. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mapa/\\$File/Euroregiony2010.jpg](http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mapa/$File/Euroregiony2010.jpg).
46. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hromadná ubytovací zařízení podle kategorie a území. Počet ubytovacích zařízení* [online]. 2013a. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=653&potvrd=Zobrazit+tabulk&go_zobraz=1&childsel0=2&childsel0=2&cislotab=CRU9030CU&pro_1_32=CZ072&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
47. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Míra zaměstnanosti podle krajů - roční průměry* [online]. 2013b. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=VSPS+509_ro%C4%8Dn%C3%AD&stranka=1&kapitola_id=15.
48. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Obecná míra nezaměstnanosti podle krajů - roční průměry* [online]. 2013c. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=15&potvrd=Zobrazit+tabulkucas_1_21=2004&go_zobraz=1&cislotab=VSPS+507_ro%C4%8Dn%C3%AD&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp.
49. EUREGIO. *Euroregio* [online]. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <http://www.euregio.de/cms/publish/content/showpage.asp?themeid=23>.
50. EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL POLICY. *European Territorial cooperation. Introduction* [online]. 2007a. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm.
51. EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL POLICY. *Nadnárodní programy podle Cíle evropské územní spolupráce* [online].

- 2007b. [cit. 2012-12-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/transnational/index_en.htm.
52. EUROREGION BÍLÉ – BIELE KARPATY. *Stanovy združenia právnických osôb* [online]. ©2009a. [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.erbbk.sk/main.php?r=1&s=15>.
53. EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY. *Orgány sdružení. Dozorčí rada* [online]. ©2009b. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.erbbk.sk/main.php?r=3&s=31&w=27>.
54. EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY. *Uplné znenie Spoločného programového dokumentu ER BBK o cezhraničnej spolupráci na roky 2007 - 2013* [online]. ©2009c [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: http://www.erbbk.sk/main.php?f=_subory/subory/plne-znenie.php.
55. EUROREGION SILESIA. *Konzultativní rada euroregionů visegrádských zemí* [online]. 2004 - 2012. [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-V4.
56. EUROREGION ŠUMAVA, JIHOZÁPADNÍ ČECHY. *O sdružení* [online]. 2006. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=30&lang=cz&sm=1>.
57. EUROSTAT. *Gross domestic product (GDP) at current market prices by NUTS 3 regions* [online]. ©2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do>.
58. EUROSURVEILLANCE. *Euroregio MRSA-NET TWENTE-MUSTERLAND* [online]. 2008. [cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <http://www.eurosurveillance.org/viewarticle.aspx?articleid=18965>.
59. ISAP. *Databáze Cesta do Evropské Unie. Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními orgány* [online]. 2011. [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/673c05a558563cf7802566d7002fff15?OpenDocument>.
60. OPPTS SR-ČR. *Fond mikroprojektov* [online]. ©2008 [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.sk-cz.eu/cs/uvodna-stranka/fond-mikroprojektov/>.
61. OPPTS SR-ČR. *Informační leták k OPPTS SR-ČR 2007-2013* [online]. 2012 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/materialy-a-dokumenty-materialy-a-dokumenty/publicita/>.

62. REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Průmyslové zóny České republiky* [online]. 2011. [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/prumyslove-zony>.
63. REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Průmyslové zóny. Zlínský kraj* [online]. ©2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/zlinsky-kraj/regionalni-informace/prumyslove-zony>.
64. STRUKTURALNI FONDY. *INTERREG IIA ČR-Bavorsko* [online]. [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Iniciativy-Spolecenstvi/Interreg-IIIA-CR-Bavorsko>.
65. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. PRACOVISKO ŠÚ SR V TREŇČÍNE. *Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Trenčianskom kraji za jednotlivé roky – zariadenia* [online]. 2012. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=11815>.
66. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. REG DAT DATABÁZA REGIONÁLNEJ STATISTIKY. *Bilancia ekonomickej aktivity obyvateľstva podľa: územie, pohlavie, typ ukazovateľa, rok a Časové obdobie. Miera zamestnanosti 15+* [online]. 2013a. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>.
67. ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. REG DAT DATABÁZA REGIONÁLNEJ STATISTIKY. *Bilancia ekonomickej aktivity obyvateľstva podľa: územie, pohlavie, typ ukazovateľa, rok a Časové obdobie. Miera nezamestnanosti (VZPS)* [online]. 2013b. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>.
68. TREŇČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Podnikanie. Priemyselné parky. Štruktúra* [online]. ©2013a [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.tsk.sk/sk/podnikanie/priemyselne-parky-v-tsk/struktura.html?page_id=30144.
69. TREŇČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Trenčiansky samosprávny kraj* [online]. ©2013b [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: http://www.tsk.sk/sk/trenciansky-samospravny-kraj.html?page_id=116.

Ostatní materiály

70. EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY. *Hodnocení implementace SPD*. Interní materiál, 2013a. 10 s.
71. EUROREGION BÍLÉ-BIELE KARPATY. *Hodnocení projektů OPPS SR-ČR a FMP*. Interní materiál, 2013b. 2 s.

Seznam zkratek

AEBR	Association of European Border Regions Asociace evropských přeshraničních regionů
BN	Bánovce nad Bebravou
CBC	Cross-Border Co-operation
CEMR	Rada evropských obcí a regionů
CIP	Community Initiative Programme Program Iniciativy Společenství
CR	Cestovní ruch
CZ	Česká strana – vedoucí partner
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EIB	Evropská investiční banka
ER BBK	Euroregion Bílé-Biele Karpaty
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
EU	European union Evropská unie
EURO	Měna členských zemí Evropské měnové unie
FMP	Fond mikroprojektů
HDP	Hrubý domácí produkt
HKK	Královéhradecký kraj
IL	Ilava
IVF	Mezinárodní Vyšehradský fond

JHČ	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
KVK	Karlovarský kraj
LBK	Liberecký kraj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MY	Myjava
NM	Nové Město nad Váhom
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistiques Nomenklatura územně statistických jednotek
OLK	Olomoucký kraj
OP	Operační program
OPPS SR-ČR	Operační program přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika
OPPS	Operační program přeshraniční spolupráce
PAK	Pardubický kraj
PB	Považská Bystrica
PD	Prievidza
PE	Partizánske
PHA	Hlavní město Praha
PHARE	Poland and Hungary: Aid for Restructuring of Economies Pomoc Polsku a Maďarsku při restrukturalizaci hospodářství
PLK	Plzeňský kraj
PP	Počet projektů
PPS	Purchasing Power Standard Standard kupní síly

PS	Přeshraniční spolupráce
PU	Púchov
SF	Strukturální fondy
SK	Slovenská strana – vedoucí partner
SPD	Společný programový dokument
SPERA	Systém podpory euroregionálních aktivit
SR	Slovenská republika
STČ	Středočeský kraj
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TN	Trenčín
TSK	Trenčiansky samosprávny kraj
TTK	Trnavsky samosprávny kraj
ULK	Ústecký kraj
VaV	Věda a výzkum
VŠPS	Výběrová šetření pracovních sil
VYS	Kraj Vysočina
ZLK	Zlínský kraj
ZOPRR	Zákon o podpoře regionálního rozvoje (finančním zdrojem je státní rozpočet Slovenské republiky dle výzvy)
ŽP	Životní prostředí
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj

Seznam grafů

Graf 2.1: Schéma znázorňující vývoj Iniciativy Společenství INTERREG v letech 1990 - 2013	14
Graf 2.2: Rozdělení finančních zdrojů na regionální politiku a politiku soudržnosti	15
Graf 2.3: Alokace finančních zdrojů pro kohezní politiku v programovacím období	16
Graf 3.1: Institucionální struktura Euroregionu Bílé-Biele Karpaty	27
Graf 3.2: Podíl krajů Slovenské republiky na celkovém HDP země (rok 2010).....	39

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Vymezení EUROREGIA na mapě.....	18
Obrázek 3.1: Vymezení Euroregionu Bílé-Biele Karpaty	25
Obrázek 3.2: Geografická mapa Zlínského kraje	28
Obrázek 3.3: Geografická mapa Trenčianskeho kraje.....	36
Obrázek 4.1: Logo OPPS SR-ČR	48
Obrázek 4.2: Logo Euroregionu Bílé-Biele Karpaty	53

Seznam tabulek

Tabulka 3.1: Administrativní údaje okresů Zlínského kraje	29
Tabulka 3.2: Vybrané demografické údaje ve Zlínském kraji ve vybraných letech	29
Tabulka 3.3: Projekce budoucího vývoje obyvatel Zlínského kraje	30
Tabulka 3.4: Makroekonomické údaje Zlínského kraje ve vybraných letech.....	31
Tabulka 3.5: Podílové vyjádření krajů na tvorbě HDP České republiky v roce 2011	32
Tabulka 3.6: Vybrané ukazatele trhu práce za kraj a jednotlivé okresy	33
Tabulka 3.7: Administrativní údaje okresů Trenčianskeho kraje.....	37
Tabulka 3.8: Vybrané demografické údaje Trenčianskeho kraje za vybrané roky	37
Tabulka 3.9: Makroekonomické údaje Trenčianskeho kraje ve vybraných letech	38
Tabulka 3.10: Vybrané ukazatele trhu práce Trenčianskeho kraje a jeho okresů	40
Tabulka 3.11: HDP na obyvatele (v PPS)	43
Tabulka 3.12: HDP na obyvatele (v PPS, k EU 27 = 100 %)	43
Tabulka 3.13: Míra zaměstnanosti obyvatel ve věku 15+ (v %).....	44
Tabulka 3.14: Míra nezaměstnanosti osob starších 15 let (v %).....	44

Tabulka 3.15: Intenzita cestovního ruchu – hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu (počet).....	45
Tabulka 3.16: SWOT analýza Zlínského a Trenčianskeho kraje	45
Tabulka 4.1: Finanční plán OP SR-ČR z ERDF v letech 2007 – 2013	50
Tabulka 4.2: Schválené projekty za jednotlivé kraje podle vedoucího partnera	51
Tabulka 4.3: Schválené projekty z FMP podle krajů a vedoucích partnerů.....	52
Tabulka 4.4: Schválené projekty z FMP podle euroregionů	52
Tabulka 4.5: Znázornění priorit obou SPD	54
Tabulka 4.6: Přehled získaných a realizovaných projektů ER BBK na plnění priorit a opatření oběma národními sdruženími	58
Tabulka 4.7: Schválené projekty v rámci prioritních os I . a II. na území ER BBK.....	60
Tabulka 4.8: Finanční nástin v letech 2007 – 2013 pro program OPPS SR-ČR podle priorit SPD ER BBK	60

Prohlášení o využití bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2013

.....*Lenka Vaculíková*.....

Lenka Vaculíková

Seznam příloh

Příloha č. 1: Nadnárodní programy podle cíle evropské územní spolupráce

Příloha č. 2: Vývoj přeshraniční spolupráce v Evropě v letech 1989 - 2013

Příloha č. 3: Přehled OP České republiky

Příloha č. 4: Seznam euroregionů v ČR podle vzniku, rozlohy a počtu obyvatel

Příloha č. 5: Seznam euroregionů v ČR včetně partnerské země a okresů

Příloha č. 6: Vyobrazení euroregionů ČR na mapě

Příloha č. 7: Členové ER BBK

Příloha č. 8: Věková struktura ve Zlínském kraji v roce 2001 a 2011

Příloha č. 9: Věková struktura v Trenčianskem kraji v letech 2001 a 2011

Příloha č. 10: Znázornění krajů spadajících do OPPS SR-ČR na mapě

Příloha č. 11: Roční čerpání finančních prostředků z ERDF dle priorit